

Έν Πειραιεῖ τῇ 23ῃ Ἰανουαρίου 2013

Α Ν Α Κ Ο Ι Ν Ω Θ Ε Ν

Διαπέμπομεν ἐπίκαιρον ἀνακοινωθέν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως διά τήν ἀνίδρυσιν εἰς τό Βερολῖνον τῆς Γερμανίας «Διαθρησκειακοῦ Ναοῦ».

Εἰσαγωγή

Μετ'ἀφάτου θλίψεως και πόνου και συνοχή καρδίας, πληροφορηθήκαμε ἀπό τα ἔντυπα και ηλεκτρονικά Μ.Μ.Ε.¹ ὅτι «ένας «Οἶκος Προσευχῆς και Μαθητείας» για Χριστιανούς, Μουσουλμάνους και Εβραίους πρόκειται να κατασκευαστεῖ στην πλατεία Petriplatz (πλατεία του Αγίου Πέτρου) του Βερολίνου. Ο οἶκος προσευχῆς και μαθητείας θα φιλοξενεῖ ὑπό την ἴδια στέγη ἐκκλησία, συναγωγή και τζαμί. Ο ναός δεν θα ἔχει θρησκευτικά σύμβολα στο εσωτερικό του, ενώ σε μία ἀπό τις αίθουσες θα μποροῦν να προσεύχονται μαζί πιστοί ἀπό διαφορετικές θρησκείες. Ο ναός αὐτός εἶναι μοναδικός ὄχι μόνο γιατί καλεῖ Χριστιανούς, Μουσουλμάνους και Εβραίους να προσευχηθοῦν μαζί, ἀλλά και επειδή θα ἔχει ανοικτές τις πόρτες του σε οποιονδήποτε θέλει να προσευχηθεῖ, εἴτε ἀνήκει εἴτε δεν ἀνήκει σε κάποια θρησκεία. Και ο λόγος εἶναι ὅτι το Βερολίνο εἶναι μία μητρόπολη που δεν πιστεύει, η πρωτεύουσα των ἀθέων και των ἀγνωστικιστῶν.

Για την ἐναρξη του ἔργου, η Εβραϊκή Κοινότητα του Βερολίνου, το ἐκκλησιαστικό κολέγιο Αβραάμ Γκάιγκερ του Πότσδαμ, το Φόρουμ Διαπολιτισμικού Διαλόγου και η Οργάνωση St. Petri-St. Marien της Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ἰδρυσαν την οργάνωση «Ο Οἶκος Προσευχῆς και Μαθητείας της Petriplatz του Βερολίνου».

Το νέο κτίριο θα ανεγερθεῖ στο σημεῖο ὅπου βρισκόταν κάποτε η ἐκκλησία του Αγίου Πέτρου. Ἐχουν σχεδιαστεῖ τρεις διαφορετικοί χώροι προσευχῆς - ένας για χριστιανούς, ένας για μουσουλμάνους και ένας για εβραίους, οι οποίοι θα ἐνώνονται με διάδρομο, ὅπου θα μποροῦν να διοργανῶνται κοινές τελετές και ἐκδηλώσεις.

¹ Εφημερίδες ΤΑ ΝΕΑ (28-12-2012) 36, ΤΟ ΒΗΜΑ (22-10-2012), http://aktines.blogspot.gr/2012/10/blog-post_1143.html, http://aktines.blogspot.gr/2012/12/blog-post_4276.html, http://aktines.blogspot.gr/2011/10/blog-post_5254.html.

Η κριτική επιτροπή απένειμε το πρώτο βραβείο στο αρχιτεκτονικό γραφείο του Βερολίνου «Kuehn Malvezzi», το σχέδιο του οποίου είναι εμπνευσμένο από την παλιά εκκλησία του Αγίου Πέτρου και, με τον πύργο ύψους 44 μέτρων, ο οίκος προσευχής θα θυμίζει φρούριο. Στο εσωτερικό θα υπάρχει θολωτός διάδρομος δύο επιπέδων, ο οποίος θα χρησιμεύει ως χώρος μαθητείας.

«Ο τέταρτος χώρος αποτελεί δημόσιο χώρο μεταξύ των τριών θρησκειών. Είναι ένας χώρος για κατανόηση και συζήτηση. Ο διάλογος έχει να κάνει εν μέρει και με ένα είδους περιορισμού. Το έργο στοχεύει επίσης στην ανάδειξη και των διαφορών», εξηγεί ένας από τους αρχιτέκτονες, ο **Γουίλφριντ Κιούν**.

Ο **Γκρέγκορ Χόμπεργκ**, πάστορας της προτεσταντικής κοινότητας και πρόεδρος της οργάνωσης της Petriplatz δηλώνει ικανοποιημένος με το σχέδιο. Τονίζει ότι το ζητούμενο δεν είναι να δημιουργηθεί ένα «αμάλγαμα» θρησκειών, αλλά «να μάθουμε πώς να προσεγγίζουμε ο ένας τον άλλον με αξιοπρέπεια και σεβασμό». «Εμείς προσβλέπουμε στη μείξη των πιστών, ελπίζουμε να προσεύχονται όλοι μαζί».

«Στο πολιτικό ερώτημα: Τι μπορεί να κάνει η αρχιτεκτονική; η απάντηση είναι ότι τώρα η αρχιτεκτονική μπορεί να δημιουργήσει τις συνθήκες για ειρηνικό διάλογο, ο οποίος όμως παραμένει διάλογος», δηλώνει ο Κιούν.

Οι πρωτεργάτες του οίκου προσευχής και μαθητείας ελπίζουν ότι ο χώρος, ως σημείο συνάντησης διαφορετικών θρησκειών, θα γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ τους, βοηθώντας τους πιστούς να ανακαλύψουν τις ομοιότητες τους».

Με τα παραπάνω φυσικό είναι ο νους κάθε εχέφρονος ανθρώπου να πάει – πού αλλού; – στην παναίρεση του Οικουμενισμού και ιδιαίτερα στον διαθρησκευτικό συγκρητισμό.

Είναι κοινά αποδεκτό πλέον στην εποχή μας ότι ο μέγιστος κίνδυνος, που απειλεί την Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική, Ορθόδοξη Εκκλησία μας και υποσκάπτει τα θεμέλια και την ταυτότητά της είναι η παναίρεση της κινήσεως του Οικουμενισμού.

Ο σύγχρονος άγιος γέροντας της Σερβικής Εκκλησίας όσιος **Ιουστίνος Πόποβιτς** σημειώνει περί του Οικουμενισμού ότι αυτός είναι όχι απλά αίρεση, αλλά **παναίρεση**. Ο άγιος πατήρ έχει εκφρασθεί γι' αυτόν ως εξής: «Ο Οικουμενισμός είναι κοινόν όνομα διά τούς ψευδοχριστιανισμούς, διά τας ψευδοεκκλησίας της Δυτικής Ευρώπης. Μέσα του ευρίσκεται η καρδιά όλων των ευρωπαϊκών ουμανισμών μέ επικεφαλής τόν Παπισμό. Όλοι δέ αυτοί οι ψευδοχριστιανισμοί, όλαι αι ψευδοεκκλησίου δέν είναι τίποτε άλλο παρά μία αίρεσις παραπλεύρως εις τήν άλλην αίρεσιν. Τό κοινόν ευαγγελικόν όνομά τους είναι η παναίρεσις»². Στο ίδιο μήκος κύματος ο μακαριστός γέροντας

² ΑΡΧΙΜ. ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ ΠΟΠΟΒΙΤΣ, *Ορθόδοξος Εκκλησία και Οικουμενισμός*, Θεσσαλονίκη 1974, σ. 224.

αρχιμανδρίτης **Χαράλαμπος Βασιλόπουλος** μας δίνει τήν πραγματική εικόνα του Οικουμενισμού: «Ο Οικουμενισμός είναι ένα Κίνημα παγκόσμιον του Διεθνούς Σιωνισμού και έχει ως μοναδικόν σκοπόν τήν πολιτικήν και θρησκευτικήν κατάκτησιν της Οικουμένης! Ο Οικουμενισμός είναι μιά φοβερά λαίλαψ, πού προετοιμάζεται νά ξεθεμελιώση, όπως φαντάζεται, τήν 'Μίαν, Αγίαν, Καθολικήν και Αποστολικήν Εκκλησίαν' του Χριστού. Είναι άγριος τυφών των δυνάμεων του σκότους, πού συγκεντρώνει τήν καταστροφική του μανία εναντίον κυρίως της Ορθοδοξίας, μέ τόν σκοτεινό πόθο νά τήν εκμηδενίση και νά τήν αφανίση»³. Τέλος, ο μακαριστός γέροντας αρχιμανδρίτης **Αθανάσιος Μυτιληναίος** ονομάζει τόν Οικουμενισμό τελευταίο πρόδρομο του Αντιχρίστου⁴.

Όπως η παγκοσμιοποίηση σέ πολιτικό επίπεδο θέλει νά ενώσει τόν κόσμο και νά κάνει ένα παγκόσμιο κράτος, μία παγκόσμια ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ένα παγκόσμιο νόμισμα, μία παγκόσμια οικονομία, έτσι και ο Οικουμενισμός σέ θρησκευτικό επίπεδο θέλει νά ενώσει όλες τίς θρησκείες (διαθρησκειακός οικουμενισμός) και όλες τίς αιρέσεις (διαχριστιανικός οικουμενισμός) σέ μία παγκόσμια θρησκεία, αψηφώντας και περιθωριοποιώντας τίς τεράστιες, γιγαντιαίες και χαώδεις δογματικές διαφορές και ξεθεμελιώνοντας εκ βάθρων τά δόγματα και τήν πίστη της Ορθόδοξου Εκκλησίας. Ο Οικουμενισμός είναι η μεγαλύτερη εκκλησιολογική αίρεση όλων των εποχών, επειδή εξισώνει όλες τίς θρησκείες και τίς πίστεις.

Ο Οικουμενισμός κινείται σέ δύο επίπεδα: τό πρώτο σέ διαχριστιανικό και τό δεύτερο σέ διαθρησκειακό. Έτσι, έχουμε τόν **διαχριστιανικό οικουμενισμό** και τόν **διαθρησκειακό οικουμενισμό**, οι οποίοι αποτελούν δύο από τίς βασικές κατευθύνσεις του Οικουμενισμού. Ο μέν **διαχριστιανικός οικουμενισμός** προωθεί τήν ένωση των διαφόρων χριστιανικών «ομολογιών» (Παπικών, Προτεσταντών, Αγγλικανών, Πεντηκοστιανών, Μονοφυσιτών) με την Ορθόδοξη Εκκλησία μέ τό κριτήριο του δογματικού μινιμαλισμού. Σύμφωνα μέ τήν οικουμενιστική αρχή του «**διαχριστιανικού συγκρητισμού**» οι δογματικές διαφορές μεταξύ ετεροδόξων είναι απλώς τυπικές παραδόσεις κάθε «εκκλησίας» και πρέπει νά παρακάμπτονται γιά τό καλό της ενότητας της Εκκλησίας, η οποία μπορεί νά εκφράζεται μέ τήν ποικιλία διαφόρων μορφών και εκφράσεων. Ο δέ **διαθρησκειακός οικουμενισμός**, θεωρώντας ότι σέ όλες τίς θρησκείες υπάρχουν θετικά στοιχεία, προωθεί τήν ένωση μεταξύ αυτών και κυρίως μεταξύ των δήθεν τριών μονοθεϊστικών θρησκειών του κόσμου, του Χριστιανισμού, του Μουσουλμανισμού και του Ιουδαϊσμού. Μέ λίγα λόγια προωθεί τήν λεγομένη «πανθρησκεία». Σύμφωνα μέ τήν οικουμενιστική αρχή του «**διαθρησκειακού συγκρητισμού**» πρέπει νά βλέπουμε τά «κοινά θεολογικά σημεία», πού

³ ΑΡΧΙΜ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ, *Ο Οικουμενισμός χωρίς μάσκα*, εκδ. Ορθόδοξος Τύπος, Αθήνα 1988, σσ. 23, 25.

⁴ ΑΡΧΙΜ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ, 5^η ομιλία στόν προφήτη Δανιήλ της 15-11-1981. Σχ. βλ. *Χριστιανική Σπίθα* (Μάιος 2011) 1.

υπάρχουν σέ όλες τίς «μονοθεϊστικές θρησκείες», ώστε νά οικοδομήσουμε τήν θρησκευτική ενότητα της οικουμένης⁵.

Είναι δυστύχημα νά διαπιστώνει κανείς ότι τίς τελευταίες δεκαετίες βρισκόμασθε σ'ένα πρωτοφανή καλπασμό του διαθρησκειακού συγκρητισμού. Τό αντίχριστο πνεύμα του έχει επηρεάσει πολλούς κληρικούς και λαϊκούς της Ορθόδοξου Εκκλησίας. Γιά νά γίνει, αυτό πού λέμε, αντιληπτό καί γιά νά διαπιστωθεί, δυστυχώς, τό μέγεθος της πτώσεως από τήν αλήθεια του Ευαγγελίου καί τήν παράδοση των Αγίων Πατέρων, επισημαίνουμε ότι η επικείμενη ανέγερση του πανθρησκειακού ναού είναι ένας κρίκος της αλυσίδας, που οδηγεί στην διαμυστηριακή κοινωνία (intercommunio) πασών των αιρέσεων και των θρησκειών, στην επιβολή της πανθρησκείας. Το πρώτο σκαλοπάτι του σχεδίου ενώσεως είναι η ένωση όλων των χριστιανικών ομολογιών, δηλ. ο διαχριστιανικός οικουμενισμός, το δεύτερο η ένωση όλων των θρησκειών, δηλ. ο διαθρησκειακός οικουμενισμός και το τρίτο η ένωση όλων των ομολογιών και των θρησκειών, δηλ. η επιβολή της πανθρησκείας, με αρχηγό τον αιρεσιάρχη Πάπα της Ρώμης. Γ' αυτό και δεν μας ξαφνιάζει η ιδέα του πανθρησκειακού ναού. Προηγήθηκαν κι άλλοι κρίκοι, κι άλλες ενέργειες, όπως α) η συμμετοχή μετά συμπροσευχών των ορθόδοξων οικουμενιστών Πατριαρχών, Αρχιεπισκόπων και Επισκόπων σε διάφορες διαθρησκειακές συναντήσεις, β) η αποκατάσταση του Ιούδα και του Εβραϊκού λαού από το στυγερό έγκλημα της Σταυρώσεως του Ιησού Χριστού, την οποία προσυπογράφουν και ορθόδοξοι οικουμενιστές⁶, β) η αφαίρεση από την Ορθόδοξη λειτουργική και υμνολογία, από τα εγκώμια του Επιταφίου, κάθε αντιεβραϊκής αναφοράς, γ) η δωρεά του Κορανίου σε Μουσουλμάνους, η κλήση του ως «αγίου» και «ιερού»⁷. δ) Φθάσαμε μάλιστα στο σημείο να εκδίδουμε γραμματόσημα, πάνω στα οποία παρίστανται καθήμενοι, κατά τον τύπο της Αγίας Τριάδος στη φιλοξενία του Αβραάμ, ένας Χριστιανός κληρικός, ένας Εβραίος ραβίνος, και ένας Μουσουλμάνος χότζας, η νέα αυτή βλάσφημη πανθρησκειακή τριάδα, όπως επίσης και στο να προσφέρουμε ως δώρο σε κοινή καλαίσθητα εκτυπωμένη κασετίνα τα τρία "ιερά" βιβλία, την εβραϊκή Βίβλο, το Ευαγγέλιο και το Κοράνιο, τα οποία προβάλλει ισοτίμως επάνω στο τραπέζι ο εμπνευστής της βλάσφημης Τριάδος του γραμματοσήμου. Αυτό αποτελεί μείζιν άμικτον, και κοινωνίαν του φωτός προς το σκότος· γιατί όχι μόνον ως προς το Κοράνιο, αλλά και ως προς την εβραϊκή Βίβλο, αν αυτή ιδωθεί και ερμηνευθεί χωρίς Χριστό, υπό το φως όχι του Ευαγγελίου, αλλά της παραδόσεως των Γραμματέων και Φαρισαίων, που εσταύρωσαν τον Χριστό,

⁵ ΣΕΒ. ΜΗΤΡ. ΠΕΙΡΑΙΩΣ κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ, «Ποιμαντορική Εγκύκλιος περί Οικουμενισμού επί τη Κυριακή της Ορθοδοξίας», *Θεοδρομία ΙΔ'* (Ιανουάριος-Μάρτιος 2012) 128-130.

⁶ http://thriskeftika.blogspot.com/2012/04/blog-post_6527.html, Γεγονότα και σχόλια, «Εις τα «αχνάρια» του Βατικανού!», *Ορθόδοξος Τύπος* (13-4-2012) 2, ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΕΡΒΟΣ, «Προς τον Αρχιεπ. Κύπρου κ. Χρυσόστομον», *Ορθόδοξος Τύπος* (27-4-2012) 1,6.

⁷ www.patriarchate.org/multimedia/video καί www.augoustinos-kantiotis.gr, entoytwnika.blogspot.com/2010/08/blog-post_9969.html, entoytwnika.blogspot.com/2010/08/blog-post_9969.html, aktines.blogspot.com/2012/04/blog-post_28html, www.amen.gr/index.php?mod=news, www.amen.gr/index.php?mod=news&op=article&aid=9217, aktines.blogspot.com/2012/03/tuzlu-senad-masovic.html.

ανήκει και αυτή στο σκότος· εφαρμόζονται και σ' αυτήν τα αυστηρά «ουαί», που είπε ο Χριστός προς τους Εβραίους νομοδιδασκάλους, οι οποίοι, ενώ προς αυτούς πρώτα ήλθε το φως, εν τούτοις παρέμειναν στο σκοτάδι· «εις τα ίδια ήλθε, και οι ίδιοι αυτόν ου παρέλαβον... και το φως εν τη σκοτία φαίνει, και η σκοτία αυτό ου κατέλαβε»⁸. Η ανέγερση του πανθηρσκειακού ναού έρχεται ως συνέχεια των ανωτέρω ενεργειών.

Ερμηνεία του Ματθ 4, 15-16.

Στη σκέψη μας έρχεται αβίαστα αυτή η σύντομη, αλλά φοβερή περικοπή από το κατά Ματθαίον άγιον Ευαγγέλιον, που διαβάζουμε την Κυριακή μετά τα Φώτα, η οποία λέει : «Γη Ζαβουλών και γη Νεφθαλείμ, οδόν θαλάσσης, πέραν του Ιορδάνου, Γαλιλαία των εθνών, ο λαός ο καθήμενος εν σκότει είδε φως μέγα και τοις καθημένοις εν χώρα και σκιά θανάτου φως ανέτειλεν αυτοίς»⁹.

Ο Χριστός, μετά τους τρεις πειρασμούς στην έρημο, όταν άκουσε ότι ο άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος και Βαπτιστής παραδόθηκε και πήγε στη φυλακή, έφυγε κάτω από την Ιουδαία, από τον Ιορδάνη, εγκατέλειψε τη Ναζαρέτ και πήγε κάτω στη Καπερναούμ, στη Γαλιλαία, στα όρια των φυλών Ζαβουλών και Νεφθαλείμ, για να εκπληρωθεί η προφητεία του προφήτου Ησαΐου. Πού πήγε ο Χριστός; Στη «Γαλιλαία των εθνών». Τι είναι αυτή η «Γαλιλαία των εθνών»; Η Γαλιλαία είναι η βόρεια από τις τέσσερεις επαρχίες της Παλαιστίνης. Οι άλλες τρεις είναι η Σαμάρεια, η Ιουδαία και η Περαία. Οι πρώτοι κάτοικοι της Γαλιλαίας από τις φυλές Ισάχαρ, Ζαβουλών, Νεφθαλείμ και Ασήρ αναμίχθηκαν με αλλοφύλους, εξ ου και το περιφρονητικό όνομα «Γαλιλαία των εθνών». Ο ιερός Χρυσόστομος την αποκαλεί ειδωλολατρική Γαλιλαία¹⁰. Η Γαλιλαία ήταν ένας χώρος, όπως θα λέγαμε σήμερα, όπου υπήρχε το σήμερα πολυδιαφημιζόμενο πολυπολιτισμικό μοντέλο. Μας έχουν ζαλίσει οι κουλτουριάρηδες και οι προοδευτικοί μ' αυτό το πολυπολιτισμικό μοντέλο. Πολλοί πολιτισμοί, όλοι οι πολιτισμοί, όλα τα έθνη, όλες οι θρησκείες μαζί. «Γαλιλαία των εθνών». Υπήρχαν εκεί όλα τα έθνη. Ιουδαίοι, Πέρσες, Ασσύριοι, Έλληνες κ.ά. Και τι ήταν αυτό το πολυπολιτισμικό μοντέλο; Ας το ακούσουν αυτό όσοι κληρικοί και θεολόγοι είναι υπέρ των διαθρησκειακών συναντήσεων. Το πολυπολιτισμικό μοντέλο ήταν «ο λαός ο καθήμενος εν σκότει». Σκότος υπήρχε εκεί. Οι υπέρμαχοι των διαθρησκειακών διαλόγων και συναντήσεων ισχυρίζονται ότι όλες οι θρησκείες έχουν στοιχεία αληθείας, όλες έχουν κάτι θετικό. Με τη λογική τους αυτή επομένως κι εκεί στη «Γαλιλαία των εθνών» υπήρχε φως, λίγο φως. Το Ευαγγέλιο, όμως, λέει ότι

⁸ Ιω. 1, 5, 11. ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, *Διαθρησκειακές συναντήσεις· άρνηση του Ευαγγελίου και προσβολή των αγίων Μαρτύρων*, εκδ. Βρυέννιος, Θεσ/κη 2003, σσ. 35-36.

⁹ Μτθ. 4, 15-16.

¹⁰ ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, *Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον Α'*, ΕΠΕ 9, εκδ. Γρηγόριος Παλαμάς, σσ. 440-441.

η «Γαλιλαία των εθνών» είναι «ο λαός ο καθήμενος εν σκότει». Και αυτός «ο λαός ο καθήμενος εν σκότει είδε φως μέγα και τοις καθημένοις εν χώρα και σκιά θανάτου φως ανέτειλεν αυτοίς». Να, το Φως. Ο Χριστός! Πουθενά αλλού δεν υπάρχει φως. Μόνο στον Χριστό. Και σήμερα όπου υπάρχουν τέτοιου είδους πολυπολιτισμικά μοντέλα και διαθρησκειακές συναντήσεις και σύγχυση, όπως στο Βερολίνο της Γερμανίας με την ανέγερση του πανθρησκειακού ναού, υπάρχει σκότος.

Ερμηνεία του Β' Κορ. 6, 14-18

Ο νους μας, επίσης, πηγαίνει και στην άλλη εξίσου φοβερή αποστολική περικοπή του Μεγάλου και Πρωτοκορυφαίου Αποστόλου των Εθνών Παύλου από την Β' προς Κορινθίους επιστολή, ο οποίος τονίζει εμφαντικά : «Μή γίνεσθε ετεροζυγούντες απίστοις· τίς γάρ μετοχή δικαιοσύνη και ανομία; τίς δέ κοινωνία φωτί πρός σκότος; Τίς δέ συμφώνησις Χριστώ πρός Βελίαν; ή τίς μερίς πιστώ μετά απίστου; Τίς δέ συγκατάθεσις ναώ Θεού μετά ειδώλων; υμείς γάρ ναός Θεού εστέ ζώντος, καθώς είπεν ο Θεός ότι ενοικήσω εν αυτοίς και εμπεριπατήσω και έσομαι αυτών Θεός, και αυτοί έσονταί μοι λαός. Διό εξέλθετε εκ μέσου αυτών και αφορίσθητε, λέγει Κύριος, και ακαθάρτου μή άπτεσθε, καγώ εισδέξομαι υμάς, και έσομαι υμίν εις πατέρα, και υμείς έσεσθαί μοι εις υιούς και θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ»¹¹.

Η Κόρινθος την εποχή εκείνη, κατά την οποία ο Απ. Παύλος κήρυττε το Ευαγγέλιο του Χριστού στον εθνικό κόσμο, ήταν ένα κοσμοπολίτικο κέντρο. Μια πόλη, θα λέγαμε σήμερα με σύγχρονη ορολογία, παγκοσμιοποιημένη, πολυπολιτισμική. Μια πόλη στην οποία συνωθούνταν λαοί, φυλές, γλώσσες και θρησκείες. Όλα ανακατωμένα και αναμειγμένα. Μέσα σ' αυτή την κοσμοπολίτικη πόλη, την πόλη της τρυφής, της χλιδής και της πολυτελείας, μόνο στο ιερό της Αφροδίτης υπηρετούσαν χίλιες ιερόδουλες. Έχει παραμείνει η παροιμιακή έκφραση «ου παντός πλήν εις Κόρινθον». Δεν μπορεί ο καθένας να πλεύσει, να πάει στην Κόρινθο, γιατί ήταν πόλη πολυέξοδος και πλουσία, μεγάλο και κοσμικό κέντρο. Σ' αυτή, λοιπόν, την πόλη ο Απ. Παύλος έμεινε και κήρυξε επί δεκαοκτώ ολόκληρους μήνες, ενάμιση χρόνο. Στη δεύτερη αποστολική περιοδεία, αφού πέρασε από την Τρωάδα, την Σαμοθράκη, τους Φιλίππους, την Θεσ/κη, την Βέροια, την Μεθώνη και την Αθήνα, έφθασε και στην Κόρινθο.

Ήταν πολύ φυσικό, αφού η Κόρινθος ήταν μια κοσμοπολίτικη πόλη, ένα παγκοσμιοποιημένο κέντρο, να συναντούν οι Χριστιανοί διάφορα προβλήματα. Και ιδιαιτέρως το πρόβλημα της σχέσεώς τους με τους άλλους, τους Εβραίους και τους ειδωλολάτρες. Πώς έπρεπε να συμπεριφέρονται

¹¹ Β' Κορ. 6, 14-18.

μ'αυτούς; Τι σχέση έπρεπε να έχουν απέναντι των απίστων; Αυτό είναι ένα θέμα, το οποίο σήμερα μάς απασχολεί εντόνως. Διάφορες λύσεις και απαντήσεις προτείνονται, οι οποίες, όμως, πολλές φορές βρίσκονται έξω από το πνεύμα του Ευαγγελίου. Και μάλιστα αυτές οι απαντήσεις δίδονται μερικές φορές και από επίσημα εκκλησιαστικά χείλη, από χείλη πατριαρχών, αρχιεπισκόπων και επισκόπων. Θεωρούν πως η Ορθόδοξος Εκκλησία θα πρέπει να αντιμετωπίσει αυτή την πολυπολιτισμική κοινωνία, τις πολλές φυλές και γλώσσες, ουσιαστικώς αποδεχόμενη αυτή την πολυπολιτισμικότητα – βεβαίως κατ'ανάγκη την αποδεχόμεστε – και επιτρέποντας τους μικτούς γάμους όχι μόνον μεταξύ Ορθοδόξων και αιρετικών, αλλά και μεταξύ Ορθοδόξων και αλλοθρήσκων, τις συμπροσευχές, την ανέγερση πανθρησκειακών ναών κ.ά.

Κάναμε αυτή την σύγχρονη αναφορά στην επικαιρότητα, για να φανεί πόσο έξω βρισκόμαστε μερικές φορές από το πνεύμα του Ευαγγελίου, το οποίο προδίδουμε, και δεν ακολουθούμε την οδό των αγίων Αποστόλων και των αγίων Πατέρων.

Τι λέει, λοιπόν, ο Απ. Παύλος στους Κορινθίους, οι οποίοι ζούσαν σε μια παρόμοια πολυπολιτισμική εποχή;

«Μή γίνεσθε ετεροζυγούντες απίστοις».

Ερμηνεύοντας ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, λέει : Ω χριστιανοί, λέει ο Απόστολος Παύλος στους Κορινθίους, ζητώντας το κέρδος τους και τήν αγάπη τους, μ'αυτόν τον τρόπο δείχνετε ότι μέ αγαπάτε, δηλ. μέ τό νά μή σμίγετε μέ τούς απίστους καί νά μή κλίνετε στό μέρος τους, να μην έχετε σχέση μαζί τους. Δέν είπε μή σμίγετε, αλλά μή γίνεσθε ετεροζυγούντες, δηλαδή μην αδικείτε τό δίκαιο, μήτε κλίνετε καί προσπαθείτε μέ τούς απίστους σ'εκείνα τά πράγματα, πού δέν είναι νόμιμα καί εύλογα. Γιατί, τό ετεροζυγείν λέγεται για τήν άδικη ζυγαριά, όταν τό ένα μέρος της ζυγαριάς κλίνει καί δέν στέκει στην ισότητα καί δικαιοσύνη. Να μην έχετε το βάρος της ζωής σας στους απίστους. Να μην έχετε σχέση με τους απίστους.

Ο ιερός Φώτιος λέει ότι τό εταιροζυγούντες, πού γράφεται μέ «αι» σημαίνει, μαζί μέ τήν ανωτέρω έννοια, όπως τό ερμήνευσε ο ιερός Θεοφύλακτος, ότι δέν πρέπει νά σμίγετε μέ τούς απίστους, σάν μέ οικείους καί εταιρους, καθώς καί ο παλαιός νόμος του προφήτου Μωϋσέως προστάζει· «τά κτήνη σου ου κατοχεύσεις ετεροζύγω»¹², μέ τά οποία λόγια προστάζει ότι δέν πρέπει νά σμίγουμε τά κτήνη μας μέ ετέρου γένους ζώα, ούτε στό νά γεννήσουν, ούτε στό νά κάνουν άλλη οποιαδήποτε εργασία. Η εικόνα αυτή είναι παρμένη από τα ζώα, που ζεύγουν οι αγρότες στα χωράφια. Σύμφωνα με την παραπάνω σύσταση από την Παλαιά Διαθήκη, δεν πρέπει να ζεύγουμε στον ίδιο ζυγό ένα μοσχάρι μ'ένα γαϊδούρι. Γιατί, αλλού θα πηγαίνει το μοσχάρι και αλλού το γαϊδούρι. Αλλού θα στρέφεται το ένα και αλλού το άλλο. Δεν θα πηγαίνουν

¹² Λευίτ. 19, 19.

και τα δύο σύμφωνα στον ίδιο ζυγό. Διά μέσου δέ των αλόγων ζώων νομοθετεί ότι εμείς οι λογικοί άνθρωποι και ορθόδοξοι χριστιανοί, πρέπει με κάθε τρόπο να αποφεύγουμε την ένωση και κοινωνία των αλλοπίστων και αλλογενών. Και ούτε να συγγενεύουμε μ'αυτούς διά γάμου, ούτε να τους παίρνουμε βοηθούς μας σε πνευματική εργασία, επειδή περισσότερο θά διαφθείρουν τους κόπους μας παρά θά τους αυξήσουν. Έπειτα και ποιά ανάγκη υπάρχει να ανακατώνεις εσύ ο ορθόδοξος χριστιανός την ευγένεια της πίστεώς σου με τά νόθα και μπαστάρδικα βλαστάρια της κακοδοξίας; ρωτά ο ιερός Φώτιος. Ο δέ Θεοδώρητος ερμηνεύει: *«Μή μιμήσησθε τούς ετέρως εννεύοντας βόας και τόν ζυγόν κλίνοντας, τήν των απίστων απάτην της ημετέρας προτιμώντες διδασκαλίας».*

«Τίς γάρ μετοχή δικαιοσύνη και ανομία»;

Συνεχίζοντας ο Απόστολος, συγκρίνει την αρετή και ευγένεια των Κορινθίων με την κακία των απίστων. Και καθώς ένας πατέρας βλέποντας τόν υιόν του να συναναστρέφεται με κακούς και διεφθαρμένους ανθρώπους λέει σ'αυτόν: Παιδί μου, τί κοινωνία και ένωση έχει η δική σου ευγένεια με την αχρειότητα των ανθρώπων εκείνων; έτσι και ο Απόστολος λέει στους Κορινθίους: Εσείς, ω τέκνα μου πνευματικά, είσθε αυτόχρημα και όλως διόλου δικαιοσύνη και αρετή, εκείνοι δέ οι άπιστοι είναι όλως διόλου κακία και ανομία. Λοιπόν, τί κοινωνία και συναναστροφή έχετε να κάνετε εσείς με εκείνους;

«Τίς δέ κοινωνία φωτί πρός σκότος; Τίς δέ συμφώνησις Χριστώ πρός Βελίαρ»;

Σύμφωνα με τον άγιο Νικόδημο, με κάθε τρόπο θέλοντας να χωρίσει ο Απόστολος τούς Χριστιανούς από τούς απίστους, δέν είπε ποιά κοινωνία και ένωση έχουν οι υιοί του φωτός με τούς υιούς του σκότους, αλλά αυτά τά άψυχα πράγματα, δηλαδή τό φως και τό σκότος, έβαλε αντί για πρόσωπα, τό οποίο είναι μεγαλύτερο και ενεργητικότερο στό να καταπείσει τόν ακροατή. Έβαλε δέ και τόν Χριστό και τόν Βελίαρ, τό οποίο στά εβραϊκά σημαίνει αποστάτης, όπως είναι ο διάβολος, και με αυτά έκανε τόν λόγο φοβερότερο και δυσωπητικότερο. Ποιά σχέση έχει ο Χριστιανικός κόσμος της ειρήνης, της αγάπης, του φωτός με τον κόσμο του σκότους, της απιστίας και της αμαρτίας;

«Η τίς μερίς πιστώ μετά απίστου»;

Παρακάτω βάζει φανερώς και διορισμένως ο Απ. Παύλος τά πρόσωπα του πιστού και του απίστου, για να μην φανεί ότι κατηγορεί απλώς και αορίστως την κακία και επαινεί την αρετή.

«Τίς δέ συγκατάθεσις ναώ Θεού μετά ειδώλων; υμείς γάρ ναός Θεού εστέ ζώντος».

Και λέει ότι οι μέν άπιστοι είναι ναοί ειδώλων ή και αυτόχρημα είδωλα. Εσείς δέ οι πιστοί χριστιανοί είσθε ναός Θεού. Όχι τέτοιου Θεού καθώς μυθολογούν οι Έλληνες (ειδωλολάτρες), οι οποίοι λατρεύουν θεούς νεκρούς και άψυχα είδωλα, αλλά ζωντανού Θεού. Ποιά, λοιπόν, συγκατάθεση, δηλαδή ομοιότητα και ένωση είναι ανάμεσα σ'εσάς, τούς ναούς του ζώντος Θεού, στους οποίους

κατοικεί το πνεύμα του Θεού, και ανάμεσα στά νεκρά και αναίσθητα είδωλα, που δεν είναι ναοί του Θεού; Βέβαια καμμία.

«Καθώς είπεν ο Θεός ότι ενοικήσω εν αυτοίς και εμπεριπατήσω και έσομαι αυτών Θεός, και αυτοί έσονταί μοι λαός».

Γιά νά μή φανεί ότι κολακεύει τούς Κορινθίους ο θείος Απόστολος, γί'αυτό παρακάτω φέρνει μαρτυρία από τήν Αγία Γραφή ότι οι χριστιανοί είναι ναός Θεού. Τό νά κατοικήσει, λοιπόν, μέσα σ'εμάς τούς Χριστιανούς ο Θεός, αυτό τό προξενεί η καθαρότητα της προτέρας ζωής μας. Τό δέ νά περπατήσει μέσα μας ο ίδιος ο Θεός, αυτό τό προξενεί η μετά τήν ενοίκηση του Θεού ενάρετη πολιτεία μας. Γιατί, όταν καθαρισθεί ο άνθρωπος από τά πάθη, τότε κατοικεί σ'αυτόν ο Θεός. Όταν πάλι μετά από αυτά κινείται ο άνθρωπος και προκόπτει σέ θεάρεστα έργα, τότε λέγεται ότι ο Θεός περπατεί μέσα στήν καρδιά του, δείχνοντας γνωστός σ'αυτόν ενεργή τήν Χάριν του και εμφανίζοντας μέ πνευματικές κινήσεις και θείες εμπνεύσεις τό άγιο θέλημά Του. Γιατί τότε ο κοινός όλων των ανθρώπων και των κτισμάτων Θεός γίνεται μέ εξαίρετο και ξεχωριστό τρόπο προσωπικός Θεός του ανθρώπου εκείνου. Γί'αυτό και ο άνθρωπος εκείνος ανεβαίνει στήν τάξη και τό μέτρο των παλαιών πατριαρχών, του Αβραάμ, του Ισαάκ και του Ιακώβ, των οποίων ο Θεός των πάντων λεγόταν μέ ιδιαίτερο τρόπο Θεός: *«Εγώ ειμί ο Θεός Αβραάμ και ο Θεός Ισαάκ και ο Θεός Ιακώβ»*¹³.

«Διό εξέλθετε εκ μέσου αυτών και αφορίσθητε, λέγει Κύριος».

Αφού, λοιπόν, εσείς οι Χριστιανοί είστε ναοί του Θεού και ο Θεός κατοικεί μέσα σας, τι σχέση πρέπει να έχετε εσείς με όλους τους άλλους; Να βγείτε ανάμεσα απ'αυτούς και να ξεχωρίσετε. Σήμερα εμείς κάνουμε το αντίθετο. Λένε συνεχώς οι σοφοί οικουμενιστές, οι θρησκευολόγοι και οι φιλόσοφοι: *«Τι διαφέρουμε εμείς οι Χριστιανοί από τους άλλους; Το ίδιο είμαστε. Είμαστε άραγε εμείς οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί καλύτεροι από τους άλλους; Είμαστε εμείς καλύτεροι από τους Μουσουλμάνους και τους Εβραίους»;* Πρέπει να πιστεύουμε εμείς οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί ότι έχουμε το Πνεύμα του Θεού, ότι είμαστε ναός του Θεού και ότι το Πνεύμα του Θεού κατοικεί μέσα μας. Πρέπει να εξέλθουμε και να ξεχωρίσουμε από τους άπιστους. Πρέπει οι Χριστιανοί να είμαστε κάτι διαφορετικό, κάτι ξεχωριστό από τους άλλους

«Και ακαθάρτου μή άπτεσθε, καγώ εισδέξομαι υμάς».

Πολύ σκληρός αυτός ο λόγος! Ο Απ. Παύλος θεωρεί ότι ο άπιστος, ο ειδωλολάτρης, ο Μουσουλμάνος, ο Εβραίος, ο αιρετικός είναι ακάθαρτος. Να μην αγγίζετε, λέει, προς τους ακαθάρτους. Σημειώνει ο Όσιος Νικόδημος ότι ο Απόστολος Παύλος δέν είπε μήν κάνετε άτοπα και ακάθαρτα έργα, αλλά είπε τό μεγαλύτερο, δηλαδή ούτε νά αγγίζετε σ'αυτά. Δύο ειδών είναι η ακαθαρσία: μία του σώματος και άλλη της ψυχής. Της ψυχής ακαθαρσία είναι οι αισχροί και σαρκικοί λογισμοί, οι μνησικακίες, οι δολιότητες, οι συνδυασμοί,

¹³ Εξ. 3, 6 και Ματθ. 22, 32.

οι συγκαταθέσεις της αμαρτίας, τό νά βλέπει κάποιος μέ επιθυμία τά όμορφα πρόσωπα, τό νά γλυκαίνεται στά αισχρά λόγια καί τό νά μολύνει τίς άλλες αισθήσεις μέ τίς βλαβερές καί εμπαθείς ηδονές. Του σώματος ακαθαρσίες είναι η πορνεία, η μοιχεία, η ομοφυλοφιλία καί κάθε άλλη ασέλγεια, πού γίνεται μέ τά έργα. Γι'αυτό θέλει ο Θεός καί ο θείος Απόστολός Του νά είμαστε εμείς οι χριστιανοί καθαροί απ'όλ'αυτά καί κατά τήν ψυχή καί κατά τό σώμα. Βγείτε, λοιπόν, εσείς οι χριστιανοί έξω από τήν συναναστροφή των απίστων ανθρώπων καί τήν κοινωνία των πονηρών έργων καί αφορισθείτε, δηλαδή σταθείτε κατ'ίδίαν χωριστά από αυτούς καί καθαρισθείτε καί τότε θά σας δεχθώ. Διότι, όταν εσύ ο χριστιανός χωρισθείς από τούς πονηρούς ανθρώπους καί τά κακά έργα, τότε θά ενωθείς μέ τόν Θεό.

«Καί έσομαι υμίν εις πατέρα, καί υμείς έσεσθαί μοι εις υιούς καί θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ».

Καταλήγει ο Απόστολος Παύλος μέ τόν προφήτη Ιερεμία, ο οποίος προφήτευσε άνωθεν τήν αναγέννηση του αγίου Βαπτίσματος καί τήν υιοθεσία, πού λάβαμε οι χριστιανοί¹⁴.

Από το φως της Βηθλεέμ και του Ιορδάνη στο σκότος του Βερολίνου

Σύμφωνα με τον ομότιμο καθηγητή της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ, αιδεσιμολογιώτατο πρωτοπρεσβύτερο π. Θεόδωρο Ζήση¹⁵, μετά την ενανθρώπιση του Υιού και Λόγου του Θεού ο κόσμος φωτίστηκε με την αληθινή θεογνωσία του Τριαδικού Θεού, με το φως της Αγίας Τριάδος. Η Γέννηση του Χριστού «ανέτειλε τω κόσμω το φως το της γνώσεως». Εγκαταλείπονται όλες οι άλλες ψεύτικες θρησκείες' στα πρόσωπα των τριών μάγων, που προσκύνησαν τον Χριστό, εκπροσωπείται όλη η προ Χριστού θρησκείουσα ανθρωπότητα, η οποία διδάσκεται πλέον να προσκυνεί τον Ήλιο της Δικαιοσύνης, την εξ ύψους Ανατολή, το Φως εκ Φωτός, που έλαμψε στον κόσμο. Στον Ιορδάνη ποταμό, κατά την βάπτιση του Χριστού, «η της Τριάδος εφανερώθη προσκύνησις».

Δεν υπάρχουν πλέον άλλα φώτα, άλλες πίστες, άλλοι δρόμοι σωτηρίας. Ο Χριστός είναι η μοναδική οδός σωτηρίας. Ο ίδιος διακηρύσσει ότι «εγώ ειμί το φως του κόσμου»¹⁶. Όποιος δεν βαδίζει μέσα στο δικό Του φως, βρίσκεται στο σκοτάδι και δεν ξέρει πού πηγαίνει. Υιοί φωτός είναι μόνον όσοι ακολουθούν τον Χριστό και την διδασκαλία του. Κατά τον Ευαγγελιστή Ιωάννη, ο Χριστός

¹⁴ ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ, *Ερμηνεία εις τας ΙΔ' επιστολάς του Αποστόλου Παύλου*, τ. Β', εκδ. Ορθόδοξος Κυψέλη 1990, σσ. 110-114.

¹⁵ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, *Διαθρησκευτικές συναντήσεις' άρνηση του Ευαγγελίου και προσβολή των αγίων Μαρτύρων*, εκδ. Βρυέννιος, Θεσ/κη 2003, σσ. 11-51.

¹⁶ Ιω. 8, 12.

είναι «το φως το αληθινόν, ο φωτίζει πάντα άνθρωπον ερχόμενον εις τον κόσμον»¹⁷. Από της εποχής του Αγίου Ιωάννου του Βαπτιστού και Προδρόμου, του προ των Αποστόλων Αποστόλου, η Εκκλησία δια των Αγίων Αποστόλων, των Αγίων Πατέρων και των διαδόχων τους έχει μία και μοναδική αποστολή, να μαρτυρεί περί του Φωτός, να αποκαλύπτει και να φανερώνει αυτό το Φως στους «εν σκότει και σκιά θανάτου» καθημένους και να τους οδηγεί στο δρόμο της σωτηρίας. Στο αποστολικό και αγιοπατερικό αυτό έργο ουδέποτε υπήρξαν επιφυλάξεις και συμψηφισμοί, κοσμικές ευγένειες και εξισώσεις, συγκρητισμοί και αναμειξεις, υποχωρήσεις σε άρχοντες για λατρεία άλλων θεών ή αναγνώριση των άλλων θεών και των άλλων θρησκειών. Είτε επρόκειτο για Ιουδαίους άρχοντες, είτε για ειδωλολάτρες, είτε για Μουσουλμάνους, που ζητούσαν αναγνώριση των δικών τους θεών και σεβασμάτων, η στάση των Χριστιανών δεν ήταν συμβιβαστική και εξισωτική, όπως συμβαίνει σήμερα με πολλούς θεολόγους και κληρικούς των διαθρησκειακών συναντήσεων και διαλόγων, αλλά απόλυτη και σαφής: πουθενά αλλού, σε κανένα άλλο θεό ή σέβασμα, δεν υπάρχει δυνατότης σωτηρίας. Ενώπιον των Εβραίων αρχόντων οδηγηθέντες οι Απόστολοι Πέτρος και Ιωάννης - αυτές είναι οι αληθινές διαθρησκειακές συναντήσεις, οι γνήσιοι διαθρησκειακοί διάλογοι - δεν τους είπαν ότι έχουμε την ίδια πίστη με σας, πιστεύουμε στον ίδιο θεό, αλλά με παρρησία τους επέκριναν για την άρνηση και την σταύρωση του Χριστού, ο οποίος αποτελεί την μοναδική οδό και ελπίδα σωτηρίας : «Και ουκ έστιν εν άλλω ουδενί η σωτηρία ουδέ γαρ όνομά εστιν έτερον υπό τον ουρανόν το δεδομένον εν ανθρώποις εν ω δει σωθήναι ημάς»¹⁸.

Κατά τη διάρκεια των δύο χιλιάδων ετών επιφανείας και επιλάμψεως του θεϊκού Φωτός, έθνη, λαοί και άτομα φωτίστηκαν και εσώθηκαν, ενσωματωθέντα στο Σώμα του Χριστού, στη Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική Εκκλησία. Συναντώνται εκατομμύρια πιστών στην ευχαριστιακή συνάντηση και κοινωνία, διαρκώς και αδιαλείπτως, κάθε ημέρα σχεδόν, και όχι μόνον εύχονται «υπέρ της ειρήνης του σύμπαντος κόσμου», εις τρόπον ώστε να καθιστούν περιττή κάθε ανέγερση πανθρησκειακού ναού, αλλά και διακηρύσσουν ότι «είδομεν το Φως το αληθινόν, ελάβομεν πνεύμα επουράνιον, εύρομεν πίστιν αληθή αδιαίρετον Τριάδα προσκυνούντες», πράγμα που δεν μπορεί να κάνει ένας πανθρησκειακός ναός, γιατί εκεί υπάρχουν πολλά έθνη και λαοί, πιστεύοντα εις άλλους θεούς και μη ευρόντα την αληθή πίστη.

Από της πλευράς αυτής η ανέγερση ενός πανθρησκειακού ναού είναι οπισθοδρομία, μας πηγαίνει στην προ Χριστού εποχή, είναι η Γαλιλαία των

¹⁷ Ιω. 1, 9.

¹⁸ Πράξ. 4, 12.

εθνών, η γη Ζαβουλών και γη Νεφθαλείμ, όπου κατά το Ευαγγέλιο υπήρχαν και συναντιόνταν πολλές θρησκείες και πολλοί πολιτισμοί, ένα πανθρησκειακό και πολυπολιτισμικό μοντέλο, σαν αυτό που οικοδομούν σήμερα οι ηγέτες της Νέας Εποχής με κινητήριο μοχλό το Βατικανό στο χώρο της θρησκείας, και με θρησκευτικό πλανητάρχη τον πάπα. Ενώ, όμως, σε εκείνη την Γαλιλαία των εθνών η εμφάνιση και η διδασκαλία του Χριστού συνετέλεσε ώστε «ο λαός ο καθήμενος εν σκότει είδε φως μέγα και τοις καθημένοις εν χώρα και σκιά θανάτου φως ανέτειλεν αυτοίς»¹⁹, στην νέα Γαλιλαία των εθνών, στο Βερολίνο της Γερμανίας, το σκότος εξακολουθεί να παραμένει, τα έθνη και οι λαοί που εκπροσωπούνται, προσεύχονται στους δικούς τους θεούς, δεν ακούγεται το κήρυγμα του Προδρόμου και του Χριστού «Μετανοείτε ἥγγικε γαρ η βασιλεία των ουρανών»²⁰.

Η αγάπη προς τους αιρετικούς και τους απίστους

Ας δούμε όμως και το επιχείρημα των Οικουμενιστών και συγκρητιστών για την αγάπη, που πρέπει να έχουμε προς τους άλλους. Είναι ένα χλιοειπωμένο επιχείρημα από όσους δεν διακρίνουν τα πράγματα και συγχέουν τα ασύγχυτα, και ομόφωνη η απάντηση της Αγίας Γραφής και η στάση των Πατέρων. Ασφαλώς ο Θεός είναι αγάπη, που τη δείχνει προς όλους, δικαίους και αμαρτωλούς, και ασφαλώς και εμείς πρέπει να χαρακτηριζόμαστε από αυτήν την καθολική, την συνολική αγάπη, γιατί αυτή είναι το κατ' εξοχήν γνώρισμα των Χριστιανών. Η αγάπη, όμως, αυτή δεν πρέπει να αναιρεί την αλήθεια και την ευσέβεια, πρέπει να είναι συνδεδεμένη με την αλήθεια, γιατί διαφορετικά είναι ψεύτικη και υποκριτική. Πρέπει να αγκαλιάζει τον πλησίον όχι μόνο ως σωματική, βιολογική παρουσία, αλλά ως πνευματική ύπαρξη, με αιώνια προοπτική, και να ενδιαφέρεται προ παντός όχι για τα κοσμικά και τα πρόσκαιρα, αλλά για τα αιώνια, για την σωτηρία του. Η σωτηρία του πλησίον δεν μπορεί να επιτευχθεί, όταν βρίσκεται στην πλάνη και στην αίρεση, στην οποία μάλιστα εγωιστικά επιμένει. Χάνεται και ο ίδιος και παρασύρει και άλλους στην απώλεια. Από αγάπη, λοιπόν, και όχι από μίσος κινούμενη η Εκκλησία και ακολουθώντας το παράδειγμα του Χριστού και των Αποστόλων απαγορεύει την μετά των αιρετικών και απίστων κοινωνία και συναναστροφή, ώστε και τους ίδιους παιδαγωγικώς να οδηγήσει σε συναίσθηση της πλάνης, αλλά και τους άλλους να προσφυλάξει. Από αγάπη προς τα πρόσωπα των αιρετικών και απίστων, αποστρεφόμενα την πλάνη και την αίρεση. Την αποστροφή αυτή την δείχνουμε με πόνο ψυχής προς τους ίδιους, γιατί η

¹⁹ Μτθ. 4, 12-17.

²⁰ Μτθ. 3, 2 και 4, 17.

αίρεση και η πλάνη είναι απρόσωπες. Μόνο μ'αυτόν τον τρόπο μπορούμε «να μάθουμε πώς να προσεγγίζουμε ο ένας τον άλλον με αξιοπρέπεια και σεβασμό».

**Χριστοκεντρικά, Αποστολικά, Ιεροκανονικά και Αγιοπατερικά
παραδείγματα αποφυγής κοινωνίας με αιρετικούς και
απίστους**

Ο γλυκός και πράος **Ιησούς**, ο συγχωρών τους μεταποιοιμένους τελώνες και πόρνες, ο άρχων της ειρήνης και της αγάπης, πήρε το φραγγέλιο και εξεδίωξε από το ναό αυτούς, που τον είχαν μεταβάλει σε κερδοσκοπική επιχείρηση, όπως διέστρεψε ο πάπας τον πνευματικό χαρακτήρα της Εκκλησίας σε κοσμική και οικονομική δύναμη με τράπεζες και παγκόσμια κυριαρχία. Εξεφώνησε τα φοβερά «ουαί» εναντίον των Φαρισαίων και Γραμματέων, οι οποίοι με την αλαζονική και υποκριτική συμπεριφορά τους, ούτε οι ίδιοι εσώζοντο, αλλά δεν άφηναν και τους άλλους να σωθούν. Τους απεκάλεσε όφεις και γεννήματα εχιδνών²¹. Συνιστά ο Χριστός να ελέγχουμε τους αδελφούς μας διακριτικά κατ' αρχήν· όταν όμως η αμαρτία και η πλάνη φαίνεται να ριζώνουν, τότε δημοσιοποιούμε τον έλεγχο και κόβουμε κάθε δεσμό μαζί τους· «εάν δε και της Εκκλησίας παρακούση έστω σοι ώσπερ ο εθνικός και ο τελώνης»²².

Την ίδια αυστηρή στάση εκράτησε προς το θεολογικό και πολιτικό κατεστημένο ο **Άγιος Ιωάννης ο Πρόδρομος**, ο «μειζων εν γεννητοίς γυναικών», το απαράμιλλο αυτό υπόδειγμα ασκητικής βιοτής και παρησίας, με συνέπεια να πληρώσει με την ζωή του το θάρρος, την παρησία και την αντίστασή του προς τους ισχυρούς. Αποκάλεσε και αυτός τους Φαρισαίους και Σαδδουκαίους γεννήματα εχιδνών και τους προειδοποίησε ότι η «αξίνη προς την ρίζαν του δένδρου κείται», για να κόψει όσα δένδρα δεν κάνουν καρπό²³.

Στην ίδια γραμμή επορεύθησαν οι Απόστολοι και οι Άγιοι, με τη ζωή και τη διδασκαλία τους, αλλά και με τους κανόνες που εθέσπισαν, οι οποίοι απαγορεύουν την συναναστροφή με αιρετικούς και πλανεμένους. Πώς θα ξεπεράσει κανείς την σύσταση του **Αποστόλου Παύλου** προς τον Τίτο «αιρετικόν άνθρωπον μετά μίαν και δευτέραν νουθεσίαν παραιτού, ειδώς ότι εξέστραπται ο τοιούτος και αμαρτάνει ων αυτοκατάκριτος»²⁴; Ο **Απόστολος Πέτρος** στηλιτεύει τους ψευδοπροφήτας και ψευδοδιδασκάλους, που εισάγουσι «αιρέσεις απωλείας»²⁵ και συνιστά στους πιστούς να τους αποφεύγουν και να διέρχονται τη ζωή τους «εν αγίαις αναστροφαίς και ευσεβείαις»²⁶. Ο **Ευαγγελιστής Ιωάννης**, ο Απόστολος και κήρυξ της αγάπης, αυτός που είχε ζυμωθεί και είχε πλασθεί με την αγάπη, λέγει για τους αιρετικούς και τους πλάνους, που διαστρέφουν το κήρυγμα του Ευαγγελίου, ότι δεν πρέπει να τους

²¹ Μτθ. 23, 13ε.

²² Μτθ. 18, 17.

²³ Μτθ. 3, 7-11.

²⁴ Τίτ. 3, 10.

²⁵ Β' Πέτρ. 2, 1.

²⁶ Β' Πέτρ. 3, 11.

δεχόμαστε στα σπίτια μας, αλλά ούτε να τους χαιρετούμε· διαφορετικά γινόμαστε και εμείς σαν κι αυτούς· «Ει τις έρχεται προς υμάς και ταύτην την διδαχήν ου φέρει, μη λαμβάνετε αυτόν εις οικίαν και χαίρειν αυτώ μη λέγετε· ο γαρ λέγων αυτώ χαίρειν κοινωνεί τοις έργοις αυτού τοις πονηροίς»²⁷. Αυτός, λοιπόν, ο Ευαγγελιστής της αγάπης, καταδίωκε και αποστρεφόταν τόσο πολύ τους αιρετικούς, ώστε, όταν κάποτε πήγε σε δημόσιο λουτρό και πληροφορήθηκε ότι ήταν εκεί ο αιρετικός Κήρινθος, είπε στους μαθητάς του να φύγουν αμέσως από εκεί, για να μη πέσει η στέγη του λουτρού λόγω της παρουσίας του αιρετικού Κηρίνου²⁸. Ήταν λοιπόν διδάσκαλος του μίσους, εστερείτο αγάπης, κατά τους διαστρέψαντας την αγάπη σε «αγαπισμό» και οικουμενισμό; Σίγουρα θα τον κατέτασσαν σήμερα ανάμεσα στους φανατικούς και στους φονταμενταλιστές, ιδιαίτερα με το αυστηρό κείμενο της Αποκαλύψεως, την οποία δεν διστάζουν να αμφισβητούν και να διαστρέφουν πάνυ ασταθείς θεολογούντες.

Από τα πολλά παραδείγματα αυστηρής στάσεως του **Αποστόλου Παύλου** έναντι των αιρετικών και των ετεροθρήσκων μνημονεύουμε το επεισόδιο, που συνέβη στην Πάφο με τον Ιουδαίο ψευδοπροφήτη και μάγο Ελύμα, ο οποίος, όταν διεπίστωσε ότι ο ανθύπατος Σέργιος άκουγε με ενδιαφέρον όσα έλεγε ο Απ. Παύλος, αντέδρασε και θέλησε να παρεμποδίσει την προσέλευση του Ρωμαίου αξιωματούχου στον Χριστιανισμό. Αν αυτό συνέβαινε στις ημέρες μας, με την παγκοσμιοποίηση, τον οικουμενισμό, τους διαθρησκειακούς και διαχριστιανικούς διαλόγους, στα πλαίσια της υποκριτικής και ψεύτικης αγάπης προς όλους, ακόμη και προς τους αιρετικούς και πλανεμένους, έπρεπε ο Απόστολος Παύλος να δεχθεί ευγενικά την παρέμβαση του Ελύμα, να μην οργισθεί εναντίον του, ούτε να αντιδράσει, αλλά να αφήσει τον ανθύπατο να αποφασίσει δημοκρατικά· η πλάνη και το ψεύδος στην ίδια μοίρα με την αλήθεια. Η πνευματική απώλεια δεν είναι κακή, αν προέρχεται από δημοκρατικές διαδικασίες. Ο Απ. Παύλος όμως «πλησθείς Πνεύματος Αγίου» είπε με αυστηρότητα προς τον Ιουδαίο ψευδοπροφήτη λόγια και προέβη σε πράξεις, οι οποίες σήμερα θα χαρακτηρίζονταν ως φανατικές και φονταμενταλιστικές, αντίθετες προς την χριστιανική αγάπη. «Ω πλήρης παντός δόλου και πάσης ραδιουργίας, υιέ διαβόλου, εχθρέ πάσης δικαιοσύνης, ου παύση διαστρέφουν τας οδούς Κυρίου τας ευθείας; Και νυν ιδού χειρ Κυρίου επί σε, και έση τυφλός μη βλέπων τον ήλιον άχρι καιρού. Παραχρήμα δε έπεσεν επ' αυτόν αχλύς και σκότος, και περιάγων εζήτει χειραγωγούς»²⁹.

Επιπροσθέτως και οι Ιεροί Κανόνες απαγορεύουν ρητώς την συμπροσευχή Ορθοδόξων με αιρετικούς και απίστους. Πώς μπορεί να λέγετε ότι «ο ναός αυτός είναι μοναδικός όχι μόνο γιατί καλεί Χριστιανούς, Μουσουλμάνους και Εβραίους να προσευχηθούν μαζί, αλλά και επειδή θα έχει ανοικτές τις πόρτες του σε οποιονδήποτε θέλει να προσευχηθεί, είτε ανήκει είτε δεν ανήκει σε κάποια θρησκεία» και ότι «θα φιλοξενεί υπό την ίδια στέγη εκκλησία, συναγωγή και τζαμί»; Σύμφωνα με την είδηση «έχουν σχεδιαστεί τρεις διαφορετικοί

²⁷ Β' Ιω. 10-11.

²⁸ ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ, *Κατά αιρέσεων* 3, 3, 4.

²⁹ Πράξ. 13, 8-11.

χώροι προσευχής - ένας για χριστιανούς, ένας για μουσουλμάνους και ένας για εβραίους, οι οποίοι θα ενώνονται με διάδρομο, όπου θα μπορούν να διοργανώνονται κοινές τελετές και εκδηλώσεις».

Σύμφωνα με τον με' Κανόνα των Αγίων Αποστόλων όποιος Επίσκοπος ή Πρεσβύτερος ή Διάκονος μόνο συμπροσευχηθεί, αλλά όχι και να συλλειτουργήσει με αιρετικούς, ας αφορίζεται. Επειδή όποιος με τούς αφορισμένους συμπροσεύχεται (καθώς τέτοιοι είναι οι αιρετικοί), πρέπει να συναφορίζεται και αυτός, κατά τον ι' των Αποστόλων. Αν ακόμη συγχώρησε στους αιρετικούς αυτούς να ενεργήσουν κανένα λειτούργημα, σάν Κληρικοί, ας καθαιρείται, επειδή όποιος Κληρικός συλλειτουργήσει με καθηρημένους (καθώς τέτοιοι είναι οι αιρετικοί, κατά τον β' και δ' της Γ') συγκαθαιρείται και αυτός, κατά τον ια' των Αποστόλων. Γιατί πρέπει τούς αιρετικούς να μισούμε και να αποστρεφόμεσθε, αλλά όχι ποτέ και να συμπροσευχόμεσθε με αυτούς ή να συγχωρούμε σέ αυτούς να ενεργήσουν κάποιο Εκκλησιαστικό λειτούργημα, ή ως Κληρικοί, ή ως ιερείς³⁰.

Ο ξε' Κανόνας των Αγίων Αποστόλων μέγα αμάρτημα λογαριάζει τό να μπει κάποιος Χριστιανός μέσα σέ συναγωγή Ιουδαίων, ή αιρετικών, για να προσευχηθεί. «Τίς γάρ μερίς πιστώ μετά απίστου»³¹ κατά τον θείο Απόστολο; Διότι, αν οι ίδιοι Ιουδαίοι, μπαίνοντας στίς συναγωγές τους και κάνοντας θυσίες, παρανομούν, μέ τό να είναι εμποδισμένο να προσφέρουν θυσίες έξω από τήν Ιερουσαλήμ, κατά τον νόμο, πόσο μάλλον παρανομεί ο Χριστιανός εκείνος, πού προσεύχεται μέ τούς σταυρωτές του Χριστού; Αλλά και η Εκκλησία και σύναξη των αιρετικών, επειδή φρονεί ενάντια στους Ορθόδοξους, δέν πρέπει να τιμάται, αλλά μάλλον να αποβάλλεται. Γι' αυτό και ο παρών Κανόνας διορίζει ότι όποιος Κληρικός ή Λαϊκός μπει στήν συναγωγή των Ιουδαίων και αιρετικών χάριν προσευχής, ο μέν Κληρικός, επειδή αμάρτησε μέγਾਲως, ας καθαιρείται αμέσως τήν ίδια στιγμή και ας αφορίζεται, ο δέ λαϊκός, ας αφορίζεται μόνο. Γιατί ο λαϊκός, επειδή είναι λαϊκός, λιγότερο αμάρτησε από τον Κληρικό, κάνοντας αυτό, και επειδή δέν μπορεί να καθαιρεθεί, αφού είναι λαϊκός. Ή, ορθότερα, καθώς άλλοι ερμηνεύουν, ο μέν Κληρικός, πού μπήκε στήν συναγωγή των Ιουδαίων ή αιρετικών για να προσευχηθεί, ας καθαιρείται, ο δέ λαϊκός, ας αφορίζεται³².

Ο λγ' Κανόνας της εν Λαοδικεία Συνόδου διορίζει να μή συμπροσευχόμεσθε ούτε μέ τούς αιρετικούς, δηλαδή, αυτούς πού σφάλλουν περί τήν πίστη, ούτε μέ τούς σχισματικούς, δηλαδή, αυτούς πού είναι ορθόδοξοι κατά τήν πίστη, αλλά είναι χωρισμένοι από τήν Καθολική Ορθόδοξη Εκκλησία για κάποιες παραδόσεις και έθιμα ιάσιμα, σύμφωνα με τον α' του Μ. Βασιλείου³³.

³⁰ ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ, *Πηδάλιον*, σσ. 50-51.

³¹ Β' Κορ. 6, 15.

³² Ο. π., σσ. 84-85.

³³ Ο. π., σ. 433.

Τέλος, ο Αλεξανδρείας Τιμόθεος, όταν ρωτήθηκε, αν πρέπει ο Ιερέυς νά προσφέρει την αναίμακτη ιερουργία, όταν είναι παρόντες Αρειανοί καί απλώς αιρετικοί, αποκρίνεται ότι κατά τόν καιρό της ιερουργίας ο Διάκονος φωνάζει νά βγουν έξω από τόν ναό όσοι είναι Κατηχούμενοι, λέγοντας: «Όσοι Κατηχούμενοι προέλθετε» (αυτό σημαίνει οι ακοινώνητοι περιπατήσατε). Ανίσως, λοιπόν, όσοι είναι Κατηχούμενοι δέν συγχωρούνται νά σταθούν στόν καιρό, όταν γίνεται η Θεία Λειτουργία, πόσο μάλλον οι αιρετικοί; Εκτός μόνο, αν υπόσχονται νά μετανοήσουν καί νά φύγουν από τήν αίρεση. Καί τότε, όμως, δέν πρέπει νά αφήνονται μέσα στόν ναό, αλλά νά στέκονται έξω μέ τούς Κατηχουμένους. Αν δέν υπόσχονται έτσι, ούτε μέ τούς Κατηχουμένους συγχωρούνται νά στέκονται, αλλά νά αποδιώκονται κατά τόν Βαλσαμώνα³⁴.

Υπάρχουν, επίσης, πάμπολλες διηγήσεις μέσα στα **Γεροντικά**, από τις οποίες προκύπτει ότι όσοι Γέροντες ούτε να συνομιλήσουν ήθελαν με αιρετικούς, ούτε να συναντήσουν αιρετικούς: αν δε συνέβαινε να έλθουν αιρετικοί στα κελιά τους, από φιλόανθρωπη στάση τούς έδιναν σιωπώντες να φάγουν και μετά τους έδιωχναν. Ο **αββάς Θεόδωρος της Φέρμης** συνιστά να συναναστρεφόμεστε με αμαρτωλούς και να τους βοηθήμε: αν όμως κάποιος πέσει σε αίρεση και δεν τον πείσουμε να την αποβάλει, πρέπει γρήγορα να κόψουμε κάθε σχέση μαζί του, γιατί κινδυνεύουμε να βυθισθούμε μαζί του στο βόθρο: «*Εάν δε εις αίρεσιν εμπέση και μη πεισθή σοι αποστραφήναι, ταχέως κόψον αυτόν από σου μήποτε βραδύνων, συγκατασπασθής αυτό εις τον βόθρον*». Ο **αββάς Ποιμίν**, όταν διεπίστωσε ότι κάποιοι επισκέπτες του κελιού του ήσαν αιρετικοί, ούτε συζήτησε μαζί τους, αλλά είπε στον μοναχό, που είχε το διακόνημα της φιλοξενίας, να τους δώσει να φάνε για την εντολή της αγάπης, και ύστερα να τους στείλει στο καλό: «*παράθες την τράπεζαν και ποιήσον αυτούς φαγείν και πέμψον αυτούς μετ' ειρήνης*». Πολλοί επισκέπτονταν τον **αββά Σισώη** στο όρος του Αγίου Αντωνίου: κάποια περίοδο, που εγκαταστάθηκαν στο όρος αιρετικοί Μελιτιανοί, δεν πήγαιναν στον αββά Σισώη, μόνο και μόνο για να μη συναντήσουν τους αιρετικούς: «*και ένεκεν του μη συναντήσαι τοις αιρετικοίς ουκ απήλθον ιδείν τον γέροντα*». Την ίδια στάση κρατά μέχρι σήμερα το **Άγιον Όρος**, το οποίο βάζει τους ετεροδόξους επισκέπτες να φάνε σε ξεχωριστή τράπεζα, για να αποφευχθεί η συμπροσευχή με αιρετικούς, που απαγορεύεται από τους ιερούς κανόνες. Αν αυτό δεν τηρείται σε μερικά μοναστήρια, δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει αυτή η παράδοση σημαίνει ότι και εκεί κρούει την θύρα ή εισήλθε η εκκοσμίκευση, η κοσμική νοοτροπία.

Ο **άγιος Εφραίμ ο Σύρος**, η μεγάλη αυτή ασκητική φυσιογνωμία της αρχαίας Εκκλησίας, τα έργα του οποίου αποτελούσαν και αποτελούν προσφιλέσ ανάγνωσμα των μοναχών στις ακολουθίες και στην τράπεζα, στο έργο του «*Κατά Πεύσιν και Απόκρισιν*» δίνει την εξής απάντηση στο ερώτημα πώς συμβιβάζεται το μίσος εναντίον των αιρετικών προς την εντολή, «*ου μισήσεις πάντα άνθρωπον*». Λέγει :

³⁴ ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ, *Πηδάλιον*, σ. 670. Σχ. βλ. ΠΡΕΣΒ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΓΚΟΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, *Η συμπροσευχή με αιρετικούς: προσεγγίζοντας την κανονική πράξη της Εκκλησίας*, εκδ. Θεοδρομία, Θεσ/κη 2009 και ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, «Γνωμάτευση του αγίου Ιουστίνου Πόποβιτς απαγορευτική των συμπροσευχών», *Θεοδρομία ΙΔ'* (Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2012) 325-336.

«Τους αιρεσιώτας, ως βλασφήμους και του Θεού εχθρούς, η Γραφή ουκ ωνόμασεν ανθρώπους, αλλά κύνας και λύκους και χοίρους και αντιχρίστους, καθώς φησιν ο Κύριος μη δώτε το άγιον τοις κυσί. Και Ιωάννης λέγει, ότι αντίχριστοι πολλοί γεγόνασι. Τούτους ουν ου χρη αγαπάν, ουδέ συνδυάζειν, ουδέ συνεύχεσθαι, ουδέ συνεσθίειν, ουδέ λαμβάνειν εις οίκον, ουδέ χαίρειν αυτοίς λέγειν ίνα μη των πονηρών αυτών έργων κοινωνήσωμεν»³⁵.

Και οι σύγχρονοι Αγιορείτες **Γέροντες Πορφύριος και Παΐσιος** παίρνουν πολλή αυστηρή στάση έναντι των αιρετικών, ιδιαίτερα έναντι του πάπα. Έχει γραφή ότι όταν ο πάπας πληροφορήθηκε την ύπαρξη των αγίων αυτών Γερόντων και την επιρροή που ασκούν στο ορθόδοξο πλήρωμα, θέλησε να τους γνωρίσει. Τους βολιδοσκόπησε με πρόσωπα, που έστειλε, αν ήθελαν να τον επισκεφθούν, Και η απάντηση αμφοτέρων, χωρίς συνεννόηση, γιατί ήταν πνευματοκίνητη, θεοκίνητη, ήταν ότι, εφ' όσον ο πάπας εξακολουθεί να εκφράζει τον εγωισμό, την έπαρση και τις πλάνες του Παπισμού, και δεν μετανοεί, αυτό είναι αδύνατο³⁶.

Ας παύσουμε, λοιπόν, να καλύπτουμε άλλες σκοπιμότητες, επικαλούμενοι την αγάπη εκεί που δεν ταιριάζει. Υπάρχει ευρύ πεδίο για να ασκήσουμε την αγάπη μας. Να χορτάσουμε πεινασμένους, να ντύσουμε γυμνούς, να φιλοξενήσουμε ξένους, να επισκεφθούμε φυλακισμένους και ασθενείς³⁷. Δεν θα αλλάξουμε το Ευαγγέλιο και τους ιερούς κανόνες, που διδάσκουν να μη συναναστρεφόμεστε τους αιρετικούς και τους απίστευτους. Θα διδάξουμε εμείς την αγάπη στο Χριστό και στους Αγίους; Εκείνοι γνώριζαν να διακρίνουν τα πράγματα· εμείς τα συγχέουμε. Και μείζων πασών των αρετών η διάκρισις. Βάσει, λοιπόν, αυτής της αρετής η Εκκλησία μας διδάσκει ότι υπάρχει καλός πόλεμος, όταν οφείλεται στον αγώνα μας εναντίον των ασεβών, των αιρετικών και βλασφημών, και κακή ειρήνη και ομόνοια, όταν προέρχεται από αθέτηση και περιφρόνηση της πίστεως και της ευσεβείας. Αυτόν τον καλό πόλεμο για την αρετή και την ευσέβεια δίδαξε ο ίδιος ο Χριστός, όταν διεκήρυξε ότι το Ευαγγέλιο θα διχάσει και θα διαιρέσει τους ανθρώπους· όσοι τον ακολουθήσουν θα πρέπει να είναι έτοιμοι να αντιμετωπίσουν εχθρότητες και μέσα στο στενό οικογενειακό τους περιβάλλον. Δεν πρέπει να αθετήσουν τον Χριστό, την αλήθεια, την θεοσέβεια μόνο και μόνο για να μη φυγαδευθεί η ειρήνη, η οποία στην περίπτωση αυτή είναι επίπλαστη και ψεύτικη, αφού δεν περιλαμβάνει την συμφωνία στα υψηλά, στα πνευματικά. Πώς αλλιώς θα ερμηνευθούν αυτά που λέγει ο Χριστός; «Μη νομίσητε ότι ήλθον βαλείν ειρήνην επί την γην· ουκ ήλθον βαλείν ειρήνην αλλά μάχαιραν. Ηλθον γαρ διχάσαι άνθρωπον κατά του πατρός αυτού και θυγατέρα κατά της μητρός αυτής και νύμφην κατά της πενθεράς αυτής και εχθροί του ανθρώπου οι οικιακοί αυτού»³⁸. Ο **άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος** λέγει ότι η ειρήνη και η ομόνοια δεν είναι πάντοτε κάτι καλό, όταν αυτά στρέφονται εναντίον του Θεού και προβάλλουν το κακό και την αμαρτία. Για να επικρατήσει αληθινή ειρήνη, πρέπει να αποκοπεί το άρρωστο κομμάτι, να χωρισθεί αυτό που στασιάζει. Ο Θεός θέλει να ομονοούν όλοι με βάση

³⁵ ΟΣΙΟΣ ΕΦΡΑΙΜ Ο ΣΥΡΟΣ, Έργα, τ. ΣΤ', εκδ. Το Περιβόλι της Παναγίας, Θεσ/κη 1995, σσ. 234-235.

³⁶ Μ. ΜΙΧΑΗΛ, Το μεγάλο μυστικό του Γέροντα Παΐσιου, Κύπρος 1997, σ. 115.

³⁷ Μτθ. 25, 34-36.

³⁸ Μτθ. 10, 34-36.

την ευσέβεια· όταν οι άνθρωποι ασεβούν, προκαλούν πόλεμο· «Ου γαρ πανταχού ομόνοια καλόν. Και επί του πύργου εκείνου (Βαβέλ) την κακήν ειρήνην η καλή διαφωνία έλυσε και εποίησεν ειρήνην»³⁹. Ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος επαινεί τον αγώνα ακόμη και εναντίον των κληρικών, όταν πρόκειται για θέματα πίστεως. Συγκαταλέγει και τον εαυτό του μεταξύ των αγωνιστών και καταλήγει με την γνωστή αποφθεγματική φράση του για τον καλό πόλεμο και την κακή ειρήνη· «και τούτων εις είν των υπέρ αληθείας αγωνιζομένων και των απεχθανομένων· μάλλον δε και είναι καυχήσομαι. Κρείττων γαρ επαινετός πόλεμος ειρήνης χωρίζουσας Θεού»⁴⁰. Όλη η προβληματική της Εκκλησίας στην διά των αιώνων αντιμετώπιση των αιρετικών κατέληξε στο αξίωμα· «καλόν το ειρηνεύειν προς πάντας, αλλ' ομονοούντας προς την αλήθειαν». Η αγάπη χωρίς την ευσέβεια και την αλήθεια, είναι κίβδηλη και ψεύτικη αγάπη.

Χριστιανική ευθύνη

Στη σύγχρονη εποχή, αντί να εφαρμόζεται το «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τα έθνη βαπτίζοντες αυτούς εις το όνομα του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος»⁴¹ και να διακηρύσσεται ότι μόνη οδός σωτηρίας, το μόνο Φως, είναι ο Χριστός, εδώ και μερικές δεκαετίες προωθείται ο **διαθρησκειακός συγκρητισμός**. Εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί ό,τι επετεύχθει με τον **διαχριστιανικό συγκρητισμό**, με τον **Οικουμενισμό**, να αμβλυθούν δηλαδή οι μεταξύ των θρησκειών διαφορές και να προβληθούν οι δήθεν ομοιότητες, τα κοινά στοιχεία, εις τρόπον ώστε - και αυτό είναι τέχνασμα του Διαβόλου - να μη μένουν περιθώρια στο Ευαγγέλιο να διεκδικεί την μοναδικότητα και την αποκλειστικότητα της σωτηρίας, να μη μπορέσουν οι άνθρωποι να στραφούν προς το Ευαγγέλιο και να σωθούν. Η νέα απάτη του Διαβόλου με την **πανθρησκεία** και τις **διαθρησκειακές συναντήσεις** χρησιμοποιεί το ίδιο ψεύδος, που χρησιμοποίησε ο Διάβολος στους πρωτοπλάστους· διέψευσε τότε όσα τους είπε ο Θεός και τους έδειξε το δικό του δρόμο, που δεν είναι πάντως δρόμος σωτηρίας, αλλά πτώσεως και καταστροφής. Τώρα τους λέγει : Μην ακούτε τί λέγει το Ευαγγέλιο ότι μόνον ο Χριστός σώζει. Και άλλες θρησκείες σώζουν, γιατί και άλλες θρησκείες πιστεύουν στον ίδιο Θεό και άλλες θρησκείες διδάσκουν ηθικές αρχές και αξίες.

Μεγάλες και ανυπολόγιστες είναι οι ευθύνες ενώπιον Θεού και ανθρώπων του ποιμαίνοντος την Ορθόδοξη Εκκλησία της Γερμανίας, **Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γερμανίας κ. Αυγουστίνου**, ο οποίος δυστυχώς χορεύει σε οικουμενιστικούς ρυθμούς. Τον Σεπτέμβριο του 2011 υποδέχθηκε τον αιρεσιάρχη Πάπα ως κανονικό αρχιεπίσκοπο της Εκκλησίας. Σε χαιρετισμό του τον χαρακτήρισε Παναγιώτατο, Αγιώτατο, Άγιο Πατέρα. Το «ευλογημένος ο ερχόμενος...», το οποίο ακούσαμε κατά την επίσκεψη του Πάπα στό Φανάρι το 2006, ακούσθηκε και από τον

³⁹ Π. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ, *Υπόμνημα εις το κατά Ματθαίον Ευαγγέλιον*, Αθήνα 1989, σ. 204.

⁴⁰ ΑΓΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ, *Απολογητικός της εις Πόντον φυγής* 82, ΕΠΕ 1, 176.

⁴¹ Μτθ. 28, 19.

Σεβ. Γερμανίας, ο οποίος προσέθεσε: «Ο Κύριος να ευλογεί την υπηρεσία σας»⁴². Διοργάνωσε εορτασμούς για την ημέρα του Οικουμενισμού⁴³, κατά τη διάρκεια των οποίων δέχθηκε να τον μυρώσει ο εκπρόσωπος του Παπισμού με πλήρη «αρχιερατική» αμφίεση και περίμενε στη σειρά να ευλογηθεί από ιέρεια⁴⁴. Προετοιμάζει τον κοινό εορτασμό του Πάσχα μεταξύ Ορθοδόξων και Παπικών⁴⁵ και δηλώνει ότι υποχρεωτικά πρέπει σήμερα κανείς να είναι οικουμενιστής, για να είναι χριστιανός⁴⁶. Είναι πράγματι κρίμα να δηλώνεται επίσημα ότι «το Βερολίνο είναι μία μητρόπολη που δεν πιστεύει, η πρωτεύουσα των αθέων και των αγνωστικιστών».

Η έννοια της θρησκείας

Ας μας επιτραπεί, όμως, στο σημείο αυτό νά ξεκαθαρίσουμε, νά ξεδιαλύνουμε και να οριοθετήσουμε τήν έννοια της θρησκείας.

Σύμφωνα με τον ομότιμο καθηγητή της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ κ. **Γεώργιο Μαντζαρίδη** θρησκεία είναι τό φαινόμενο της κινήσεως του ανθρώπου προς τόν Θεό. Ο άνθρωπος αναζητά τόν Θεό. «Η Εκκλησία, όμως, δέν προτάσσει τήν κίνηση του ανθρώπου προς τόν Θεό, αλλά τήν κίνηση του Θεού προς τόν άνθρωπο. Δέν οικοδομείται μέ τή θρησκευτική αναζήτηση του ανθρώπου, αλλά μέ τήν αποκάλυψη του Θεού, πού προσκαλεί τόν άνθρωπο σέ ανάλογη τοποθέτηση απέναντί του. Από τήν άποψη αυτή ο Ορθόδοξος Χριστιανισμός είναι αποκάλυψη και όχι θρησκεία. Αλλά, ήδη, μέ τήν τοποθέτηση του ανθρώπου απέναντι στήν αποκάλυψη του Θεού παρουσιάζεται και τό φαινόμενο της θρησκείας. Τό χαρακτηριστικό, όμως, στήν περίπτωση αυτή είναι ότι η θρησκεία προβάλλει ως δευτερογενές φαινόμενο. Δέν είναι, πλέον, η κίνηση για τήν εύρεση του Θεού, αλλά η προσπάθεια για τήν βίωση της αποκαλύψεώς του»⁴⁷. Άρα, η **Ορθοδοξία κατά πρώτο λόγο, κατ' ακρίβειαν είναι αποκάλυψη**. Αποκαλύπτεται ο Άγιος Τριαδικός Θεός μέσω της ενανθρωπήσεως του δευτέρου προσώπου της Αγίας Τριάδος, του Υιού και Λόγου του Θεού, του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού. Δέν είναι θρησκεία. **Κατά δεύτερο λόγο, κατ' οικονομίαν είναι θρησκεία**.

Η λέξη «θρησκεία» δέν συναντάται πουθενά μέσα στήν Αγία Γραφή, παρά μόνο στήν Καθολική επιστολή του αδελφοθέου αγίου Ιακώβου, όπου εκεί έχει εντελώς διαφορετικό νόημα και περιεχόμενο. Ο άγιος ένδοξος Απόστολος Ιάκωβος ο αδελφόθεος στό 1^ο κεφ. της Καθολικής του επιστολής στους στίχους 26-27 αναφέρει: «*Ει τίς δοκεί **θρήσκος** είναι εν υμίν μή χαλιναγωγών γλώσαν*

⁴² Ορθόδοξος Τύπος (14-10-2011) 7.

⁴³ http://aktines.blogspot.gr/2012/08/2012_20.html, http://aktines.blogspot.gr/2012/09/2012_13.html#more.

⁴⁴ http://aktines.blogspot.com/2012/05/blog-post_5513.html, http://aktines.blogspot.com/2012/05/blog-post_1361.html, http://thriskeftika.blogspot.com/2012/05/blog-post_5421.html, http://aktines.blogspot.com/2012/05/blog-post_1984.html, «Θλιβερός κατήφορος οικουμενιστού αρχιερέως», *Ορθόδοξος Τύπος* (25-5-2012) 1, 7.

⁴⁵ Ορθόδοξος Τύπος (26-10-2012) 1, 7.

⁴⁶ http://aktines.blogspot.gr/2012/11/blog-post_20.html.

⁴⁷ Γ. ΜΑΝΤΖΑΡΙΔΗΣ, *Κοινωνιολογία του Χριστιανισμού*, εκδ. Π. Πουρναράς, Θεσ/κη 1999, σ. 165.

αυτού, αλλ' απατών καρδιαν αυτού, τούτου μάταιος η θρησκεία. Θρησκεία καθαρά καί αμίαντος παρά τω Θεώ καί πατρί αύτη εστίν, επισκέπτεσθαι ορφανούς καί χήρας εν τη θλίψει αυτών, άσπιλον εαυτόν τηρείν από του κόσμου». Δηλ. «εάν κάποιος από σας νομίζει ότι είναι ευσεβής καί πιστός στά καθήκοντα πού επιβάλλει η θρησκεία, δέν χαλιναγωγεί όμως τήν γλώσσα του, αλλά εξαπατά τήν καρδιά του μέ τήν πλανεμένη αυτή αντίληψή του, μάθετε ότι του ανθρώπου αυτού είναι ανωφελής καί μάταιη η θρησκεία. Θρησκεία καθαρή καί αμόλυντη ενώπιον του Θεού καί Πατρός είναι αυτή, νά επισκέπτεται κανείς μέ αγάπη καί καλοσύνη τά ορφανά καί τίς χήρες, γιά νά τούς προσφέρει τήν προστασία καί τήν παρηγοριά στή θλίψη τους καί συγχρόνως νά τηρεί τόν εαυτό του καθαρό καί αμόλυντο από τήν αμαρτία, πού κυριαρχεί στόν κόσμο».

Ερμηνεύοντας ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης τό παραπάνω χωρίο, μας δίνει τήν σημασία των λέξεων «θρήσκος» καί «θρησκεία». Λέει ότι «θρήσκος» στους Ιουδαίους ονομαζόταν εκείνος, πού είχε μέν κάποια νομιζόμενη πίστη, όμως δέν ήταν φανερό στους πολλούς μέ τά έργα. Η λέξη «θρησκεία» φαίνεται ότι δηλώνει κάτι περισσότερο από τήν πίστη. Γιατί, τό όνομα αυτό φανερώνει ότι η θρησκεία είναι μία γνώση κάποιων κρυφίων πραγμάτων καί μία βεβαιότητα όσων θεωρούνται στήν πίστη. Γι' αυτό καί ο μακάριος Ιάκωβος μεταχειρίσθηκε εδώ αυτή τή λέξη καί από αυτή, κατά παρωνυμία, είπε παραπάνω τό «θρήσκος» σά νά λέει: «Πώς εσύ νομίζεις ότι είσαι γνώστης καί ακριβής φύλακας του νόμου, όταν δέν ξέρεις νά χαλιναγωγείς τήν γλώσσα σου, αλλά καταλαλεις τόν αδελφόν σου; Πώς εσύ, ζώντας υπερήφανα, δέν ελεείς τούς ορφανούς καί πτωχούς τήν στιγμή πού ο νόμος δέν δέχεται τόν κατάλαλο καί προστάζει νά ελεούμε τούς εχθρούς; Αν, λοιπόν, θέλεις νά είσαι θρήσκος, μήν δείχνεις τό θρήσκον σου μόνο στήν ανάγνωση καί ακρόαση του νόμου, αλλά στήν πράξη των εντολών του νόμου. Η πράξη δέ αυτή είναι τό νά ελεείς καί νά οικτείρεις αυτούς πού έχουν ανάγκη, επειδή το έλεος καί ο οικτιρισμός, πού κάνει κάποιος στόν πλησίον, αυτό είναι ομοιότητος του Θεού καί Πατρός».

Ξεκαθαρίζοντας περαιτέρω ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης τήν έννοια του όρου «θρησκεία» σημειώνει ότι τό όνομα της θρησκείας έλαβε τήν αρχή του από τούς Θράκες, οι οποίοι, επειδή είχαν βαθύτερο σέβας καί περισσότερη δεισιδαιμονία στους δαίμονες καί τά είδωλά τους, έδωσαν αφορμή καί στους άλλους Έλληνες νά ονομάζουν θρησκεία τό σέβας πρός τά είδωλα, καθώς μαρτυρεί ο Θεολόγος Γρηγόριος στόν λόγο του στά Φώτα, λέγοντας: «ου Θρακών όργια ταύτα, παρών καί τό θρησκεύειν ως λόγος». Στους παχυμερείς όρους του ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος ορίζει τήν θρησκεία ως εξής: «θρησκείαν οίδα καί τό δαιμόνων σέβας, η δ' ευσέβεια προσκύνησις Τριάδος». Έτσι ορίζει τήν θρησκεία καί τήν ευσέβεια καί ο Βαρίνος, δανειζόμενος από τόν άγιο Γρηγόριο θεολόγο. Από αυτά τά λόγια, συνεχίζει ο άγιος Νικόδημος,

συμπεραίνουμε ότι δέν κυριολεκτούν μερικοί διδάσκαλοι, πού μεταχειρίζονται τό όνομα της θρησκείας γιά τήν αγιώτατη ευσέβεια καί πίστη μας, επειδή αυτό δόθηκε από τούς Έλληνες κατά κάποιο κυριώτερο τρόπο στους μιαρούς δαίμονες καί δέν πρέπει νά εισάγεται στην Εκκλησία του Χριστού. Συνιστά, τέλος, ο Όσιος αντί του ονόματος της θρησκείας, να είναι σέ χρήση τό όνομα της πίστεως ή της ευσεβείας ή της Ορθοδοξίας ή της θεοσεβείας⁴⁸.

Στό σημείο αυτό ωφείλουμε νά επισημάνουμε ότι η Ορθοδοξία δέν είναι οργάνωση ούτε σωματείο ούτε πολιτικό κόμμα ούτε φιλοσοφία, αλλά είναι Σώμα Χριστού, θεανθρώπινος οργανισμός. Η Ορθόδοξη Εκκλησία είναι ο λυτρωτής Χριστός, η Μητέρα του λυτρωτού Χριστού καί οι φίλοι του λυτρωτού Χριστού. Σέ τελική ανάλυση η Ορθοδοξία είναι Βασιλεία, γεγονός τό οποίο ομολογούμε όλοι οι Ορθόδοξοι μέ τήν εναρκτήρια φράση της Θείας Λειτουργίας, δηλ. μέ τό «*Ευλογημένη η βασιλεία του Πατρός καί του Υιού καί του Αγίου Πνεύματος*»⁴⁹.

Με βάση, λοιπόν, τα ανωτέρω θα ήταν καλύτερο να μην υποβιβάζουμε την Ορθοδοξία σε θρησκεία, διότι τότε την μπλέκουμε στο ατελείωτο κουβάρι των διαθρησκειακών. Εφόσον, η Ορθοδοξία δεν είναι θρησκεία, δεν θα πρέπει να έχει καμμία θέση ανάμεσα στο συνονθύλευμα του διαθρησκειακού συμφυρμού.

Είναι μονοθεϊστικές θρησκείες ο Ιουδαϊσμός και το Ισλάμ; Έχουν οι θρησκείες τον ίδιο Θεό και κοινές ηθικές αξίες;

Ας δούμε τώρα μία από τις θεμελιακές θέσεις, που προβάλλουν όσοι οργανώνουν, συμμετέχουν, και υποστηρίζουν τις διαθρησκειακές συναντήσεις και τους διαθρησκειακούς διαλόγους. Σύμφωνα με αυτή, σε **όλες τις θρησκείες υπάρχουν θετικά στοιχεία** οι τρεις μάλιστα μεγάλες μονοθεϊστικές θρησκείες, ο Χριστιανισμός, ο Ιουδαϊσμός και το Ισλάμ πιστεύουν στον ίδιο Θεό. Αυτό διακηρύσσεται *urbi et orbi*. Αρχισε να καλλιεργείται και να διδάσκεται από τη Β' Βατικάνειο Σύνοδο (1962-1965)⁵⁰, να προωθείται δε και να εφαρμόζεται από τον πάπα Ιωάννη Παύλο Β', ο οποίος τόλμησε στην Α' εν Ασίζη πανθρησκειακή σύνοδο (1986), να συγκαλέσει την πρώτη πανθρησκειακή συνάντηση, όπου συμπροσευχήθηκαν στον ίδιο ψεύτικο Θεό όλοι οι εκεί συμπαρασπάντες ετερόθρησκοι και ετερόδοξοι. Το Βατικανό και τον πάπα ακολούθησαν στη συνέχεια το Παγκόσμιο Συμβούλιο «Εκκλησιών»⁵¹ και δικοί μας εκκλησιαστικοί ηγέτες.

⁴⁸ ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ, *Ερμηνεία εις τας επτά Καθολικάς Επιστολάς των αγίων Αποστόλων Ιακώβου, Πέτρου, Ιωάννου και Ιούδα*, εκδ. Ορθόδοξος

Κυψέλη, Θεσ/κη 1986, σσ. 72-75.

⁴⁹ ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ, *Διάταξις της Θείας Λειτουργίας*, PG. 63, 907.

⁵⁰ Διακήρυξη Nostra Aetate, Διατάγματα Β' Συνόδου Βατικανού, τ. 7, εκδ. Γραφείο Καλού Τύπου, Αθήνα, σσ. 43-44.

⁵¹ Γ. ΛΑΙΜΟΠΟΥΛΟΣ, «Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών και διαθρησκειακός διάλογος. Ενημερωτικό σημείωμα με ιδιαίτερη αναφορά στις σχέσεις με το Ισλάμ».

ΚΑΘ' ΟΛΑΙΟΝ 3 (Σεπτέμβριος-Δεκεμβριος 1992) 43-57.

Δεν έχουν οι θρησκείες τον ίδιο Θεό ή μάλλον όλες οι θρησκείες έχουν ψεύτικους θεούς, αφού δεν πιστεύουν στον μόνο αληθινό Θεό, στον αποκαλυφθέντα Τριαδικό Θεό, στην Αγία Τριάδα, στον Πατέρα, στον Υιό και στο Άγιον Πνεύμα.

Ψεύτικος ο Θεός των Ιουδαίων και των Μουσουλμάνων

Δεν είναι μόνον οι ειδωλολάτρες ασεβείς, αγνοούντες και μη σεβόμενοι τον αληθή Θεό. Το ίδιο ισχύει και για τους Ιουδαίους και Μουσουλμάνους, που δεν πιστεύουν αμφότεροι στην Αγία Τριάδα. Εφ' όσον κατά την αποκαλυφθείσα από τον ίδιο το Θεό διά του Χριστού αλήθεια ο Θεός είναι ένα και τρία συγχρόνως, Μονάς εν Τριάδι και Τριάς εν Μονάδι, Πατήρ, Υιός και Άγιο Πνεύμα, οι μη δεχόμενοι την Αγία Τριάδα, που είναι ο μόνος υπάρχων Θεός, πιστεύουν σε ανύπαρκτο Θεό, σε ψεύτικο Θεό, σε είδωλο ουσιαστικώς, αφού δεν υπάρχει μονοπρόσωπος Θεός, αλλά τρία πρόσωπα ο Τρισυπόστατος εις αληθινός Θεός. Δεν υπήρξε εποχή κατά την οποία ο Πατήρ ήταν μόνος, χωρίς τον Υιό και το Άγιο Πνεύμα· δεν είναι κτίσματα ο Υιός και το Άγιον Πνεύμα, όπως όλα τα κτιστά όντα, κατά την πίστη του Αρείου και του Μακεδονίου, των Ιουδαίων και των Μουσουλμάνων. Είναι άκτιστα όντα, άναρχα, συναΐδια, συναιώνια, ομοούσια με τον Πατέρα. Αφ' ότου υπάρχει ο Πατήρ, υπάρχει και ο Υιός, υπάρχει και το Άγιον Πνεύμα. Άμα Πατήρ, άμα Υιός, άμα Άγιον Πνεύμα, σύγχρονα και συνδιαιώνιζοντα.

Είναι ίδιος ο Θεός της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης. Απλώς εκεί, λόγω του κινδύνου της κυριαρχούσης πολυθεΐας των ειδωλολατρών, δεν κηρύσσεται εμφανώς, για να μη παρασυρθούν οι επιρρεπείς στην πολυθεΐα Εβραίοι και καταλήξουν σε ειδωλολατρεία έπρεπε να διαφυλαχθεί έναντι της πολυθεΐας η μονοθεΐα, και να μη θεωρηθεί ότι υπάρχουν τρεις διαφορετικοί θεοί. Γι' αυτό και τονίζεται πολύ συχνά η πίστις στον ένα Θεό· «Εγώ ειμι Κύριος ο Θεός σου... Ουκ έσονταί σοι θεοί έτεροι πλην εμού»⁵². Και πάλι : «Άκουε Ισραήλ. Κύριος ο Θεός σου, Κύριος εις εστι»⁵³. Στο μασοριτικό κείμενο διαλαμβάνει ο θεόπτης συγγραφέας πληθυντικό αριθμό για το «Κύριος ο Θεός σας» και τον όρο γιαχίδ, που σημαίνει σύνθετη μονάδα, αντί του όρου εχάδ για τον όρο «εις εστι». Ο προφήτης Ησαΐας επίσης κηρύσσει εκ προσώπου του Θεού : «Εγώ γαρ Θεός πρώτος και εγώ μετά ταύτα και πλην εμού ουκ έστι Θεός. Έμπροσθέν μου ουκ εγένετο άλλος Θεός και μετ' εμέ ουκ έσται και πλην εμού ουκ έστι»⁵⁴.

⁵² Εξ. 20, 2-3.

⁵³ Δευτ. 6, 4.

⁵⁴ Ησ. 43, 10.

Εξ αιτίας λοιπόν της ροπής των **Ιουδαίων** προς την ειδωλολατρεία και της ανωριμότητός τους δεν αποκαλύφθηκε πλήρως το μυστήριο της Αγίας Τριάδος, μολονότι υπάρχουν σαφείς υπαινιγμοί περί αυτού. Μερικοί Ιουδαίοι δεν κατάλαβαν την πρόοδο και εξέλιξη της αποκαλύψεως του Θεού, την ολοκλήρωση της Παλαιάς από την Καινή Διαθήκη και εξακολουθούν να αγνοούν την Αγία Τριάδα, να μη δέχονται τη θεότητα του Χριστού και του Αγίου Πνεύματος, να μένουν στα παλαιά και ατελή, και έτσι ουσιαστικώς να μη πιστεύουν στον αληθινό Θεό, τον οποίο, λόγω των ιστορικών συνθηκών και της νηπιακής τους καταστάσεως, απέφυγε να εμφανίσει η Παλαιά Διαθήκη ως Τριαδικό. Επανειλημμένως ο Χριστός με τη διδασκαλία Του προσπάθησε να τους διδάξει αυτήν την αλήθεια και υπήρξαν πολλοί Ιουδαίοι, που την αποδέχθηκαν, αφού εξ Ιουδαίων αποτελέσθηκε η πρώτη χριστιανική κοινότητα, Ιουδαίοι ήσαν οι Απόστολοι. Σκανδάλισε πολλούς Ιουδαίους ο Χριστός, όταν παρουσίαζε τον εαυτό του ως ίσο με τον Πατέρα και ως Θεό : *«Εγώ και ο Πατήρ εν εσμέν»*. Έβλεπαν ένα άνθρωπο και αρνούνταν να τον πιστεύσουν ως Θεάνθρωπο· γι' αυτό και προσπάθησαν πολλές φορές να τον λιθοβολήσουν, διότι, όπως του είπαν, *«σν άνθρωπος ων, ποιείς σεαυτόν Θεόν»*⁵⁵. Και προς τους μαθητές Του ακόμη σταδιακά εμφάνισε τη Θεότητά του· επήνεσε και προέβαλε την ομολογία του Πέτρου, όταν στο ερώτημά του *«τίνα με λέγουσιν οι άνθρωποι είναι τον υιόν του ανθρώπου»*, εκείνος απήντησε : *«Συ ει ο Χριστός ο υιός του Θεού του ζώντος»*⁵⁶. Την ίδια καταφατική θέση διετύπωσε ο Χριστός και προς τον Καϊάφα στην απαίτησή του να τους πει αν είναι ο Υιός του Θεού : *«Εξορκίζω σε κατά του Θεού του ζώντος, ίνα ημίν είπης ει σν ο Χριστός ο υιός του Θεού»*⁵⁷. Όλη η Καινή Διαθήκη, από το κήρυγμα του αγίου Ιωάννου του Προδρόμου, που μαρτύρησε περί της θεότητας του Χριστού και άκουσε ο ίδιος τον Πατέρα να μαρτυρεί περί του Υιού και είδε το Άγιον Πνεύμα να κατέρχεται ως περιστερά, είναι μία συνεχής διδασκαλία και φανέρωση του μυστηρίου της Αγίας Τριάδος.

Δεν πιστεύει, λοιπόν, στον αληθινό Θεό όποιος αρνείται τον Υιό και το Άγιον Πνεύμα. Οι άρχοντες των Ιουδαίων, ο χωρίς Χριστό Ιουδαϊσμός, εκουσίως παρέμειναν τυφλοί και εξακολουθούν και σήμερα να είναι τυφλοί μπροστά στην αλήθεια και στο Φως της Τριαδικής Θεότητας. Μόνο με την πίστη στον Χριστό έχει κανείς αληθή θεογνωσία και θεοπτία· *«ο εωρακώς εμέ εώρακε τον Πατέρα... εγώ εν τω Πατρί και ο Πατήρ εν εμοί εστι»*⁵⁸. Δεν μπορεί κανείς να γνωρίσει τον Πατέρα, παρά μόνο διά του Υιού· *«Ουδείς επιγινώσκει τον Υιόν ει μη ο Πατήρ, ουδέ τον Πατέρα τις επιγινώσκει ει μη ο Υιός και ω αν βούληται ο*

⁵⁵ Ιω. 10, 30-33.

⁵⁶ Μτθ. 16, 16.

⁵⁷ Μτθ. 26, 63.

⁵⁸ Ιω. 14, 9-10.

Υιός αποκαλύψαι»⁵⁹. Ο εκ γενετής τυφλός, ομολογήσας την θεότητα του Χριστού, βρήκε συγχρόνως το σωματικό και το πνευματικό φως, ενώ οι σκληροκάρδιοι Φαρισαίοι, σωματικά βλέποντες, πνευματικά ζουν στο σκοτάδι της αγνωσίας του Θεού· το ίδιο και ο σύγχρονος Ιουδαϊσμός· όπως διεπίστωσε και προφήτευσε ο Χριστός· «Εις κρίμα εγώ εις τον κόσμον τούτον ήλθον, ίνα οι μη βλέποντες βλέπωσι και οι βλέποντες τυφλοί γένωνται»⁶⁰.

Είναι, λοιπόν, ποτέ δυνατόν να υπάρξει αληθινός Χριστιανός, που να πιστεύει και να γράφει ότι ο Ιουδαϊσμός, όπως και ο **Μουσουλμανισμός**, που απορρίπτει επίσης την Αγία Τριάδα, την θεότητα του Υιού και του Αγίου Πνεύματος, πιστεύουν στον ίδιο με τους Χριστιανούς Θεό; Οι ίδιοι οι Απόστολοι, Ιουδαίοι όντες, αγαπώντας και συμπαθώντας τους ομοφύλους των, πολύ περισσότερο από μερικούς σημερινούς Χριστιανούς, που υποκριτικά τους παραπλανούν, γράφουν και διδάσκουν ότι με την άρνηση και τη σταύρωση του Χριστού, έγιναν θεομάχοι και θεοκτόνοι, από άγνοια ίσως, την οποία πρέπει να απορρίψουν, να μετανοήσουν και να σωθούν. Έτσι εξαπλώθηκε και κηρύχθηκε το Ευαγγέλιο σε όλο τον κόσμο «και προσετίθεντο, πιστεύοντες τω Κυρίω πλήθη ανδρών και γυναικών»⁶¹ και όχι με πανθησκειακούς ναούς τύπου Βερολίνου και Αστανά, όπου αποσιωπάται, κρύβεται και δεν κηρύσσεται ο Χριστός, και αθετείται το Ευαγγέλιο. Αυστηρός και τολμηρός ο λόγος του **πρωτομάρτυρος Στεφάνου** στηρίζεται στην Παλαιά Διαθήκη, η οποία προκατήγγειλε την έλευση του Χριστού, και ελέγχει δριμύτατα τους τότε και τους σημερινούς Ιουδαίους ως προδότες και φονείς : «Σκληροτράχηλοι και απερίτμητοι τη καρδία και τοις ωσίν, υμείς αεί τω Πνεύματι τω Αγίω αντιπίπτετε, ως οι πατέρες υμών και υμείς. Τίνα των προφητών ουκ εδίωξαν οι πατέρες υμών; Και απέκτειναν τους προκαταγγείλαντας περί της ελεύσεως του δικαίου, ου νυν υμείς προδότες και φονείς γεγένησθε»⁶². Δεν είναι αυτά παρά ακριβής επανάληψη των όσων ο ίδιος ο Χριστός είπε εναντίον των Γραμματέων και Φαρισαίων. Τα ίδια επαναλαμβάνουν και οι Άγιοι Πατέρες εις τα «Κατά Ιουδαίων» συγγράμματά τους, τα οποία επικρίνουν οι της πανθησκείας, οι του διαθησκειακού Οικουμενισμού της Νέας Εποχής, ως φονταμενταλιστικά και φανατικά, προτείνοντες ακόμη να εξαλειφθούν και από την υμνογραφία της Εκκλησίας οι αντιϊουδαϊκές αναφορές. Οι ισχυρισμοί όμως αυτοί προσβάλλουν και αθετούν το Ευαγγέλιο και την ζωή των Αγίων Μαρτύρων, γιατί με την νοοτροπία αυτή πρέπει να δεχθούμε ότι ο Χριστός, οι Απόστολοι και οι Άγιοι Μάρτυρες ήσαν φονταμενταλιστές και ακραίοι. Τους χαρίζουμε τους

⁵⁹ Μτθ. 11, 27.

⁶⁰ Ιω. 9, 39.

⁶¹ Πράξ. 5, 15.

⁶² Πράξ. 7, 51-52.

πανθηρσκειακούς ναούς και τον προοδευτισμό τους και καυχώμεθα για το Ευαγγέλιο και τους Μάρτυρες.

Αφαιρέθηκε από τον Ιουδαϊσμό η Χάρις και η ευλογία του Θεού

Ο Απόστολος Παύλος να εύχεται ο ίδιος να απολεσθεί, να αναθεματισθεί, προκειμένου να οδηγήσει κάποιον Ιουδαίο στην αλήθεια του Ευαγγελίου: «*νηχόμεν γαρ αυτός εγώ ανάθεμα είναι από του Χριστού υπέρ των αδελφών μου, των συγγενών μου κατά σάρκα, οίτινές εισιν Ισραηλίται*»⁶³. Κηρύττοντας το Ευαγγέλιο του Χριστού στους Ιουδαίους με παρηρησία και σαφήνεια ο Απόστολος Παύλος υπέστη απερίγραπτους διωγμούς, κακώσεις και ταλαιπωρίες. Αυτή είναι η αληθινή, η εν Χριστώ αγάπη, και όχι η άλλη, η ψευτοαγάπη του Σατανά, σύμφωνα με την οποία αποκρύπτεις την αλήθεια, ώστε να μη δυσαρεστείς και να καλοπερνάς. Αυτό είναι το νέο εφεύρημα του Σατανά, ο νέος πειρασμός, ο διαθηρσκειακός και διαχριστιανικός Οικουμενισμός, όπου το μόνο πράγμα που δεν ενδιαφέρει κανέναν είναι το κήρυγμα της αλήθειας του Χριστού. Εκείνο που ενδιαφέρει είναι η κατ' άνθρωπον και κατά κόσμον ευγένεια, το να μη θίξουμε δήθεν τον άλλον, ο κοσμοπολιτισμός και η ψευτοευγένεια των σαλονιών, όχι το ανδρείο φρόνημα και η παλληκαριά του Προδρόμου, των Αποστόλων και των Αγίων.

Την εξ αγάπης αντιϊουδαϊκή και παιδαγωγική στάση του Χριστού και των Αποστόλων συνέχισαν οι Άγιοι Πατέρες εις τα «*Κατά Ιουδαίων*» συγγράμματά τους, εισήγαγε δε και η Εκκλησία στην υμνογραφία της, ιδιαίτερα της Μ. Εβδομάδος, όπου υπάρχουν βαρύτεροι χαρακτηρισμοί εις βάρος των Ιουδαίων. Τον Πρωτομάρτυρα Στέφανο επαινεί η Εκκλησία, γιατί ήλεγξε την μανία των Ιουδαίων: εξ αιτίας μάλιστα αυτού του ελέγχου αξιώθηκε να γίνει θεόπτης: «*συ γαρ την Ιουδαίων απελέγξας μανίαν είδες σου τον Σωτήρα του Πατρός δεξιόθεν*». Τα μαρτύρια και τα αθήματα, που υπέμεινε, έγιναν «*βασίλειον διάδημα*», που έστεψαν το κεφάλι του. Εραυιζόμενοι από μερικούς μόνον ύμνους της Μ. Εβδομάδος, βλέπουμε να χαρακτηρίζονται οι Ιουδαίοι ως «*αλαζών και μαιφόνος λαός*», ως «*φθονερός αλάστωρ, φόνου πλήρης λαός*», «*αραβιανόν, σκολιώτατον γένος Εβραίων*», «*ολέθριος σπείρα θεοστυγών, πονηρευομένων, θεοκτόνων συναγωγή*», «*των δικαίων φονευταί*», «*θεομάχοι*», «*θεοκτόνοι*», «*παράνομοι*», «*πονηρόν συνέδριον*», «*άνομοι και άπιστοι*», «*γενεά άπιστος και μοιχαλίσ*», «*κατάκριτος συναγωγή*». Επί αιώνες τα διδάσκει και τα ψάλλει η Εκκλησία, η οποία μάλιστα έχει την συνείδηση ότι αποτελεί τον νέο εκλεκτό λαό του Θεού, το νέο έθνος, στο οποίο έχει επιδαψιλεύσει πλέον ο Θεός την ευλογία του, αφού την αφήρεσε από τους Ιουδαίους, οι οποίοι, απορρίψαντες και σταυρώσαντες τον Χριστό, αποδείχθηκαν ανάξιοι αυτής της

⁶³ Ρωμ. 9, 3.

ευλογίας, όπως άλλωστε είχε προειδοποιήσει ο ίδιος ο Χριστός ελέγχοντας την σκληροκαρδία και απιστία τους. Ενθυμούμεθα την βαριά αγανάκτησή του, όταν είπε τους σκληρούς λόγους, «*ω γενεά άπιστος και διεστραμμένη! έως πότε έσομαι μεθ' υμών; Έως πότε ανέξομαι υμών*»⁶⁴, όπως επίσης και την επαληθευθείσα σχεδόν αμέσως προφητεία, την οποία είπε μετά την παραβολή του αμπελώνος για την θανάτωση υπό των γεωργών του υιού του οικοδεσπότη : «*Διά τούτο λέγω υμίν ότι αρθήσεται αφ' υμών η βασιλεία του Θεού και δοθήσεται έθνει ποιούντι τους καρπούς αυτής*»⁶⁵. Η ξηρανθείσα από το Χριστό συκή, την οποία επίσης μνημονεύει η Εκκλησία στον όρθρο της Μ. Δευτέρας, συμβολίζει την άκαρπη ιουδαϊκή Συναγωγή : «*Την Συναγωγήν συκήν Χριστός, Εβραίων, καρπών άμοιρον πνευματικών εικάζων, άρα ξηραίνει, ης φύγωμεν το πάθος*». Ποιος από τους Ορθοδόξους πιστούς δεν έχει διά των αιώνων στα αυτιά του ζωντανούς τους λόγους του Κυρίου προς τους Ιουδαίους, όπως τους διατυπώνει το θαυμάσιο αντίφωνο της ακολουθίας των Αγίων Παθών, που αναφέρεται στην αγνωμοσύνη των Ιουδαίων και στην αφαίρεση της Χάριτος και της ευλογίας του Θεού; «*Τάδε λέγει Κύριος τοις Ιουδαίοις. Λαός μου τί εποίησα σοι, ή τί σοι παρηνώχλησα; Τους τυφλούς σου εφώτισα, τους λεπρούς σου εκαθάρισα, άνδρα όντα επί κλίνης ηνωρθωσάμην. Λαός μου, τί εποίησά σοι, και τί μοι ανταπέδωκας; Αντί του μάννα χολήν αντί του ύδατος όξος αντί του αγαπάν με, σταυρώ με προσηλώσατε. Ουκέτι στέγω λοιπόν καλέσω μου τα έθνη, κακείνα με δοξάσουσι, συν τω Πατρί και τω Πνεύματι καγώ αυτοίς δωρήσομαι ζωήν την αιώνιον*». Σε άλλο ύμνο, των αίνων της ίδιας ακολουθίας, που αρχίζει με τις λέξεις «*Σταυρωθέντος σου Χριστέ*» υπάρχει η εκτίμηση ότι με την σταύρωση του Χριστού οι Ιουδαίοι έχασαν την σωτηρία τους : «*Σου γαρ υψωθέντος σήμερα, γένος Εβραίων απώλετο*».

Ποια σχέση έχουν όλα αυτά, τα του Ευαγγελίου και των Αγίων Πατέρων, που σταθερά, απαρασάλευτα και με θαυμαστή ενότητα πιστεύει και διδάσκει η Εκκλησία διά των αιώνων, από την εποχή των Αποστόλων (*semper, ubique, ab omnibus credita*) προς όσα καινοφανή, αντιευαγγελικά και αντιπατερικά προβάλλουν οι διαστροφείς του Ευαγγελίου και της διδασκαλίας των Αγίων οπαδοί του διαθησκειακού Οικουμενισμού; Δεν είναι, λοιπόν, ο αρνούμενος τον Χριστό Ιουδαϊσμός «*σκολιά και διεστραμμένη οδός*»; Εξακολουθούν οι Ιουδαίοι και μετά την σταύρωση του Χριστού και την μη αποκήρυξη εν μετανοία των σταυρωτών να είναι ευλογημένος λαός; Δεν έχει αρθεί από αυτούς η ευλογία του Θεού; Δεν είναι άκαρπος και εξηραμμένη συκή; Μα τότε, πρέπει να καταργήσουμε το Ευαγγέλιο και τους Αγίους Πατέρες, τους ύμνους της Εκκλησίας, οι οποίοι δεν λένουν τίποτε περισσότερο από όσα λέγει το Ευαγγέλιο. Ας το μάθουν και ας το προσέξουν αυτό καλά όσοι στα πλαίσια

⁶⁴ Μτθ. 17, 17.

⁶⁵ Μτθ. 21, 43.

της προσεγγίσεως των θρησκειών, των συναντήσεων και των διαλόγων, έχουν ήδη προτείνει να απαλειφθούν από τα λειτουργικά κείμενα, από τα πολιτιστικά μνημεία όπως λέγουν, και από τα σχολικά εγχειρίδια όσες φράσεις και διατυπώσεις ενοχλούν τους οπαδούς των άλλων θρησκειών. Αυτό σημαίνει να καταργήσουμε τον Χριστό και το Ευαγγέλιο, να σβήσουμε το φως και να αφήσουμε το σκοτάδι. Δεν θέλουν οι της νέας «Γαλιλαίας των εθνών», της συγκρητιστικής και πανθρησκειακής Νέας Εποχής, να περάσει στον παιδαγωγητο λαό κάποια ακτίνα φωτός, θέλουν να του αποκρύπτεται η αλήθεια, γιατί, αν τη μάθει, θα ξυπνήσει και θα τους εγκαταλείψει. Γι' αυτό σχεδιάζουν «κάθαρση των λειτουργικών κειμένων» ή και σύνταξη νέων κειμένων, για να μη προσβάλλονται δήθεν οι ετερόθρησκοι και οι αιρετικοί. Μα μπορεί να γίνει «κάθαρση» του Ευαγγελίου, το οποίο απλώς επαναλαμβάνουν οι ύμνοι; Και τί ευαγγέλιο είναι αυτό που αποκρύπτει το φως και τη σωτηρία από τους ευρισκομένους στο σκότος της πλάνης;

Κρυπτοϊουδαϊσμός το Ισλάμ

Όσα για τον χωρίς Χριστό Ιουδαϊσμό γράψαμε ισχύουν πολύ περισσότερο για το **Ισλάμ**. Στο κάτω-κάτω ο Ιουδαϊσμός προϋπήρχε του Χριστιανισμού και από εγωισμό και πείσμα έμεινε στην παλαιά του πίστη, δεν διέκρινε το φως, γιατί είχε συνηθίσει στο σκοτάδι. Το να επιλέγεις όμως το σκοτάδι, ενώ υπάρχει το φως, αυτό είναι πολύ χειρότερο, διότι σημαίνει ότι δεν βλέπεις καθόλου, δεν διακρίνεις την διαφορά μεταξύ φωτός και σκότους. Το αντιλαμβάνεται κανείς αυτό καλύτερα, όταν σκεφθεί πώς ενήργησαν οι Ρώσοι, όταν αποφάσισαν να εγκαταλείψουν την ειδωλολατρεία και να οδηγηθούν προς τον αληθινό Θεό. Έψαξαν και ερεύνησαν και ερώτησαν και προς τον Ιουδαϊσμό και προς το Ισλάμ, αλλά τελικώς διαπιστώσαντες τις ίδιες περίπου αδυναμίες και στις δύο θρησκείες, προσήλθαν στο φως του Ευαγγελίου, έγιναν μέλη του νέου λαού της Χάριτος, της Εκκλησίας του Χριστού. Το Ισλάμ ουσιαστικώς είναι η εκδίκηση του Ιουδαϊσμού εναντίον του Χριστιανισμού, είναι **κρυπτοϊουδαϊκή αίρεση**, που συγκαλύπτει απλώς την πραγματικότητα με μερικά στοιχεία, όχι βασικά, που έχει πάρει από τον Χριστιανισμό. Με το Ισλάμ επανερχόμαστε εις τα παλαιά, καταργείται η «καινή κτίσις», δεν γονιμοποιείται η ανθρωπότης από τα χαρίσματα και τους καρπούς του Αγίου Πνεύματος, παραμένει όχι απλώς στείρα και άκαρπος, αλλά κακότεχνος και κακόκαρπος, και ας ψάχνουν οι της πανθρησκείας να βρουν καρπούς και θετικά στοιχεία σε όλες τις θρησκείες. Όταν αστοχεί κανείς στην πίστη, στη θεογνωσία, τότε μωραίνεται και οδηγείται εις πάθη ατιμίας, όπως θεόπνευστα και αλάθητα διδάσκει ο Απόστολος Παύλος στο πρώτο κεφάλαιο της Προς Ρωμαίους

επιστολής, αστοχεί και στο ήθος, γιατί υπάρχει αλληλεξάρτηση της πίστεως και των έργων, του δόγματος και του ήθους. Θα μπορούσαμε, λοιπόν, να αρκεσθούμε σε όσα είπαμε για τους Ιουδαίους ως ισχύοντα και για τους Μουσουλμάνους. Για να μη θεωρηθεί όμως αυτό ως αυθαίρετος ισχυρισμός, ας διαβάσουν οι οικουμενιστές και οι υπέρμαχοι των διαθρησκειακών ενδεικτικώς τί διδάσκουν για το Ισλάμ μερικοί από τους Αγίους Πατέρες, με αγιότητα βίου και φωτισμένοι υπό του Αγίου Πνεύματος, διότι σε εμάς τους αμαρτωλούς και αφωτίστους μπορεί να υπεισέλθει και κάποιος εμπαθής λογισμός. Η αναφορά στους Αγίους Πατέρες κρίνεται αναγκαία και για ένα πρόσθετο λόγο ισχυρίζονται πολλοί Οικουμενιστές πως δήθεν οι διαθρησκειακές συναντήσεις και οι διαθρησκειακοί διάλογοι δεν είναι κάτι καινούργιο στην ζωή της Εκκλησίας, διότι υπάρχουν παραδείγματα Αγίων που συζήτησαν με εκπροσώπους του Ισλάμ, και αυτούς ακολουθούν οι νέοι πατέρες της πανθρησκείας και της συγκρητιστικής ισοπέδωσης. Είναι πάντως πολύ καλύτερο το ψέμμα από την μισή αλήθεια γιατί το ψέμμα γίνεται εύκολα αντιληπτό, ενώ η παραποιημένη, η κουτσουρεμένη αλήθεια παρασύρει και εξαπατά. Όντως μερικοί από τους Αγίους συναντήθηκαν και συζήτησαν με Μουσουλμάνους. Οι συναντήσεις όμως αυτές και οι διάλογοι δεν έχουν καμμία σχέση, ούτε μακρινή, προς όσα γίνονται σήμερα. Γίνονται υπό τελείως διαφορετικές συνθήκες και προοπτικές, γίνονται συνήθως κατ' ανάγκην, κατ' απαίτησιν των Μουσουλμάνων κατακτητών, υπό συνθήκες είτε εξορίας, είτε αιχμαλωσίας, και παρά τούτα έχουν ως στόχο όχι την κοσμική προσέγγιση και ειρήνη, αλλά την μαρτυρία του Ευαγγελίου, γι' αυτό και οδηγούν πολλές φορές στο μαρτύριο, παράγουν νεομάρτυρες και κήρυκες Χριστού, και όχι περιφερόμενους από συνεδρίου σε συνέδριο επαγγελματίες του Οικουμενισμού και συντάκτες συγκρητιστικών κειμένων.

Θα χρειαζόταν να γραφτεί ένας ή και περισσότεροι ολόκληροι τόμοι, για να παρουσιασθεί η αντιμετώπιση του Ισλάμ από τους Αγίους Πατέρες. Από την χορεία των Αγίων Πατέρων, που έχουν γράψει για το Ισλάμ (Άγιος Μάξιμος Ομολογητής, Άγιος Ιωάννης Δαμασκηνός, Θεόδωρος Αβουκάρας, Βαρθολομαίος ο Έδεσσηνός, Νικήτας ο Βυζάντιος, Άγιος Κύριλλος Θεσσαλονικεύς, Άγιος Ανδρέας ο διά Χριστόν σαλός, Άγιος Γρηγόριος Δεκαπολίτης, Σαμωνάς, Λέων ο ΣΤ', Αρέθας Καισαρείας, Ευθύμιος Ζυγαβηνός, Άγιος Ευστάθιος Θεσσαλονίκης, Νικήτας Χωνιάτης, Μακάριος Κύπρου, Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς, Ιωάννης Καντακουζηνός, Μανουήλ Β' ο Παλαιολόγος, Ιωσήφ Βρυέννιος, Γεννάδιος Σχολάριος, Άγιος Νικόδημος Αγιορείτης, νεομάρτυς Κων/νος ο Υδραίος, οσιομάρτυς Νικόδημος ο

Αγιαννανίτης, Αγία Νεομάρτυς Ακυλίνα⁶⁶), θα αρκεσθούμε μόνο στη μαρτυρία του αγίου Ιωάννου του Δαμασκηνού. Ο εικονόφιλος πατήρ μάς δίνει τήν γνώμη του για τό Ισλάμ. Θεωρεί ότι είναι θρησκεία, αλλά λαοπλάνος και πρόδρομος του Αντιχρίστου. «*Ἔστι δέ καί ἡ μέχρι του νυν κρατούσα λαοπλάνος θρησκεία των Ισμαηλιτών, πρόδρομος ούσα του Αντιχρίστου*»⁶⁷. Εν συνεχεία, ο ιερός πατήρ μάς δίνει πολύ συστηματικά και συνοπτικά τό πιστεύω, τήν **διδασκαλία** του **Ισλάμ**⁶⁸ και μάς παρουσιάζει θαυμάσια τά βασικά σημεία της πίστεώς του. Ο Μουσουλμανισμός «*λέγει έναν Θεόν είναι ποιητήν των όλων, μήτε γεννηθέντα, μήτε γεγεννηκότα· λέγει τόν Χριστόν Λόγον είναι του Θεου, καί πνεύμα αυτού, κτιστόν δέ καί δούλον, καί ότι εκ Μαρίας της αδελφής Μωϋσέως και Ααρών άνευ σποράς ετέχθη. Ο γάρ Λόγος, φησί, του Θεού, καί τό Πνεύμα εισήλθεν εις τήν Μαρίαν, καί εγέννησε τόν Ιησούν προφήτην όντα, καί δούλον του Θεού. Καί ότι οι Ιουδαίοι παρανομήσαντες εθέλησαν αυτόν σταυρώσαι, καί κρατήσαντες εσταύρωσαν τήν σκιάν αυτού. Αυτός δέ ο Χριστός ουκ εσταυρώθη, φησίν, ούτε απέθανεν. Ο γάρ Θεός έλαβεν αυτόν πρός εαυτόν εις τόν ουρανόν διά τό φιλείν αυτόν. Καί τούτο λέγει, ότι, του Χριστού ανελθόντος εις τούς ουρανούς, επηρώτησεν αυτόν ο Θεός λέγων· Ω Ιησού, σύ είπας ότι Υιός ειμί του Θεού, καί Θεός; Καί απεκρίθη, φησίν, ο Ιησούς· 'Τλεώς μοι, Κύριε· σύ οίδας ότι ουκ είπον, ουδέ υπερηφανώ είναι δούλος σου· αλλ' άνθρωποι οι παραβάται έγγραψαν, ότι είπον τόν λόγον τούτον, καί εψεύσαντο κατ' εμού, καί εισί πεπλανημένοι'. Καί απεκρίθη, καί φησίν αυτό ο Θεός· 'Οίδα ότι σύ ουκ έλεγες τόν λόγον τούτον'*»⁶⁹».

Όπως είναι φανερό «τό Ισλάμ αντλεί τήν διδασκαλία περί του Ιησού Χριστού από τήν αντιχριστιανική ιουδαϊκή και τήν αιρετική χριστιανική (αρειανική-νεστοριανή) γραμματεία. Τόν δέχεται ως μέγα προφήτη, ως τήν σφραγίδα της αγιότητας, ως τόν μέλλοντα να κρίνει τόν κόσμο κατά τήν Δευτέρα Παρουσία. Τόν θεωρεί, επίσης, Λόγο και Πνεύμα του Θεού, γεννηθέντα ασπόρως από τήν παρθένο Μαρία (όχι τήν Κυρία Θεοτόκο, αλλά τήν αδελφή του προφήτου Μωϋσέως), διδάσκαλο του μονοθεϊσμού, και, τέλος, αναληφθέντα στους ουρανούς μέχρι της δευτέρας αποστολής του για τήν κρίσι. Αρνείται τήν θεότητα του Χριστού, τόν Σταυρικό του θάνατο και τήν Ανάσταση, διότι τά θεωρεί ανοίκεια και βλάβσημα για ένα προφήτη του Θεού. Γι'αυτό και βδελύσσεται τόν Τίμιο Σταυρό. Για νά στηρίξει όλη αυτή τήν διδασκαλία περί Ιησού Χριστού, τό Ισλάμ υποστηρίζει ότι οι Χριστιανοί διαστρέβλωσαν μέ προσθαφαιρέσεις και παραποιήσεις τό αρχικό Ευαγγέλιο πού κήρυξε ο

⁶⁶ ΠΙΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, *Διαθρησκειακές συναντήσεις· άρνηση του Ευαγγελίου και προσβολή των αγίων Μαρτύρων*, εκδ. Βρυέννιος, Θεσ/κη 2003, σσ. 64 – 68, 91 – 103 και ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΣΔΡΑΚΑΣ, *Η κατά του Ισλάμ πολεμική των βυζαντινών θεολόγων* Θεσσαλονίκη 1961, σσ. 44 – 58, 64 – 66.

⁶⁷ ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ, *Περί αιρέσεων* ρα' 1 – 2, PG 94.

⁶⁸ Ό.π., ρα' 18 – 37.

⁶⁹ *Περί αιρέσεων* ρα', PG 94, 765 AB και ΗΛ. ΝΙΚΟΛΑΚΑΚΗΣ, «Τό Ισλάμ κατά τόν Άγιο Ιωάννη τον Δαμασκηνό», *ΕΕΘΣΘ τμήματος Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας* 1 (1990) 267-268.

Ιησούς⁷⁰». Υπάρχουν, τέλος, λέει ο Άγιος κι άλλα **τερατολογήματα** στη διδασκαλία του Ισλάμ «**γέλωτος άξια**», για τά οποία, όμως, ο Μωάμεθ καυχιέται ότι τά παρέλαβε εκ Θεού.

Επίλογος

Με θλίψη και πόνο ψυχής διαπιστώνουμε ότι στην σύγχρονη εποχή, η οποία, κάλλιστα, μπορεί νά χαρακτηρισθεί εποχή του διαθρησκειακού συγκρητισμού, οι πάγιες καί θεόπνευστες θέσεις του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, των Αγίων Αποστόλων, των Ιερών Κανόνων και των αγίων Πατέρων της Αγίας Ορθοδοξίας περί των θρησκείων καί συγκεκριμένα περί του Ιουδαϊσμού και του Ισλαμισμού περιθωριοποιούνται καί προδίδονται υπό αρκετών ηγετικών στελεχών της Ορθόδοξου Εκκλησίας και Ορθόδοξων θεολόγων, οι οποίοι φθάνουν στό έσχατο σημείο νά λένε και να πράττουν επισήμως αντίθετα από αυτά πού είπαν ο Χριστός και οι Άγιοι Πατέρες, πράγμα πού αποτελεί εσχάτη κατάπτωση και de facto εφαρμογή της **μεταπατερικής αιρέσεως**. Όλοι αυτοί πορεύονται την ιδιωτική οδό του επαράτου διαθρησκειακού Οικουμενισμού και της αντιχρίστου Πανθρησκείας, Νέας Εποχής και Νέας Τάξεως Πραγμάτων, ερχόμενη σε πλήρη αντίθεση και σφοδρή σύγκρουση με την αγιοπατερική και αγιοπνευματική οδό. Μπορούμε ποτέ να φαντασθούμε τον Χριστό, τους Αγίους Αποστόλους, τους Αγίους Μάρτυρες, τους Αγίους Πατέρες και τους Αγίους ενδόξους Νεομάρτυρες, να συναγελάζονται, να κτίζουν πανθρησκειακούς ναούς, να συμπροσεύχονται, να υπογράφουν κοινά κείμενα, να επαινούν και να εκθειάζουν τον Ιουδαϊσμό και το Ισλάμ; Ο Απόστολος Παύλος νουθετεί: «*Μη γίνεσθε ετεροζυγούντες άπίστοις. Τις γαρ μετοχή δικαιοσύνη και ανομία; τις δε κοινωνία φωτί προς σκότος; τις δε συμφώνησις Χριστώ προς Βελίαλ; Η τις μερίς πιστώ μετά άπίστου; Τις δε συγκατάθεσις ναώ Θεού μετά ειδώλων*»⁷¹;

Ανακεφαλαιώνοντας, ας μας επιτραπεί νά καταθέσουμε και τά εξής :

1. Οι διαθρησκειακές εξυπηρετούν τήν παναίρεση του Οικουμενισμού, η οποία επιδιώκει, μέσω του συγκρητισμού, τήν δημιουργία μίας νέας θρησκείας μέ στοιχεία, τά οποία θά έχουν αφαιρεθεί απ'όλες τίς θρησκείες, αλλά καί τήν χριστιανική διδασκαλία. Η χριστιανική διδασκαλία κηρύσσει τήν αγάπη καί δέν καλλιεργεί τό μίσος, όπως άλλες θρησκείες, καί οποιαδήποτε αφαίρεση στοιχείων από τήν θεόπνευστη Αγία Γραφή καί τά Ιερά Κείμενα των Αγίων Πατέρων είναι απαράδεκτος καί συνιστά αίρεση.

⁷⁰ Απόψεις περί του ακαδημαϊκού διαλόγου Ορθοδοξίας και Ισλάμ (ανάτυπο από το περιοδικό *Κοινωνία*, έτος Μ' (1997) τεύχη 1, 2, σσ. 1-11 και 145-146) εκδ. Ι.Μ. Οσίου Γρηγορίου Αγίου Όρους, Αθήνα 1997, σ. 17.

⁷¹ Β' Κορ. 6, 16.

2. Δέν διδάσκουν όλες οι θρησκείες τήν δικαιοσύνη καί τήν ειρήνη. Τό Ισλάμ διδάσκει τήν βία γιά τήν επικράτησή του καί η Ιουδαϊκή θρησκεία έχει ως δόγμα τό «οφθαλμόν αντί οφθαλμού καί οδόντα αντί οδόντος». Μόνο η Ορθόδοξος Χριστιανική Εκκλησία διδάσκει τήν αγάπη, τήν συμφιλίωση, τήν συγχώρηση, τήν δικαιοσύνη, τήν ειρήνη, την ταπείνωση. Αυτά τήν κάνουν νά ξεχωρίζει όχι μόνο από τίς δύο προηγούμενες θρησκείες, αλλά καί από τήν αίρεση του Παπισμού. Ο τελευταίος συνεκρότησε Ιερές Εξετάσεις, έκαψε βιβλία, συμμετείχε σέ βασανιστήρια, ταλαιπώρησε πληθυσμούς, πρωταγωνίστησε σέ πολέμους καί προέβη σέ γενοκτονίες στήν Κροατία. Μόνο η Ορθόδοξος Χριστιανική Εκκλησία δέν χρησιμοποίησε τέτοιες μεθοδεύσεις. Η συμμετοχή στίς διαθρησκειακές προκαλούν τόν πιστό Ορθόδοξο λαό, γιατί τόν παρουσιάζουν ως ένοχο καί τήν χριστιανική διδασκαλία ως συνένοχο στίς εγκληματικές πράξεις, οι οποίες γίνονται είτε στό όνομα του Ισλάμ είτε κατόπιν εντολής κέντρων, τά οποία έχουν καταστήσει καί τόν λαό του Ισραήλ θύμα τους. Γιατί νά διαλέγεται η Ορθοδοξία μαζί τους καί νά εκδίδει κοινές ανακοινώσεις περί ειρήνης ή νά συμμετέχει σέ εκδηλώσεις γιά τίς προοπτικές του Ισλάμ, όταν αυτό πρωταγωνιστεί σέ εκνόμους ενέργειες καί μεθοδεύει τήν άλωση των χριστιανικών κρατών μέσω της λαθρομεταναστεύσεως των Μουσουλμάνων; Η Ορθοδοξία δέν χρειάζεται νά συμμετέχει σέ διαθρησκειακές.

3. Η άποψη, πού κυριαρχεί, περί ειρηνικής συνυπάρξεως των θρησκειών είναι εσφαλμένη. Ειρηνική συνύπαρξη των θρησκειών σημαίνει παύση του κηρύγματος του Ευαγγελίου καί κατάργηση του Χριστιανισμού ως της μόνης αληθινής Εκκλησίας. Ειρηνική συνύπαρξη των θρησκειών σημαίνει συνεργασία της Ορθόδοξου Χριστιανικής Εκκλησίας πρός αποφυγή της διασαλίσεως του μόνου αληθούς σωτηριώδους μηνύματος. Ειρηνική συνύπαρξη των θρησκειών σημαίνει αρμονική συνύπαρξη της αληθείας μέ τήν πλάνη, τήν απάτη καί τό ψεύδος· του φωτός μέ τό σκότος, τόν ζόφο μέ τό έρεβος· του Χριστού, που είναι τό Φως τό αληθινό, μέ τόν Διάβολο, που είναι του σκότους ο προστάτης. Τέτοια, όμως, συνύπαρξη δέν είναι νοητή, αλλά εωσφορική εισήγηση.

Ο Χριστός έδωσε εντολή νά κηρυχθεί στόν κόσμο η Εκκλησία Του ως η μόνη αληθινή καί τέλεια Εκκλησία. Επίσης, είπε καί τό εξής: «Μή νομίσητε ότι ήλθον βαλείν ειρήνην επί τήν γήν· ουκ ήλθον βαλείν ειρήνην, αλλά μάχαιραν»⁷². Μ'αυτόν τόν λόγο ο Χριστός δέν τάσσεται, βέβαια, εναντίον της ειρήνης καί υπέρ του πολέμου, αλλά εννοεί ότι η Εκκλησία Του θά διχάσει τούς ανθρώπους, αφού άλλοι θά πιστεύσουν καί άλλοι δέν θά πιστεύσουν καί οι άπιστοι θά πολεμούν τούς πιστούς. Τό κήρυγμα του Ευαγγελίου αναγκαίως επιφέρει σύγκρουση μεταξύ των θρησκειών, της αληθινής από τή μιά καί των ψευδών από τήν άλλη. Ο Απόστολος Παύλος λέγει: «Ει δυνατόν τό εξ υμών

⁷² Ματθ. 10, 34.

μετά πάντων ανθρώπων ειρηνεύοντες»⁷³. Γιατί λέει «ει δυνατόν»; Γιατί υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες είναι αδύνατο τό ειρηνεύειν. Τέτοια είναι η περίπτωση της κηρύξεως του Ευαγγελίου και της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Σέ τέτοιες περιπτώσεις ισχύει αυτό, που είπε ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος, ότι είναι προτιμότερος από την ειρήνη ο πόλεμος. Γιατί μιά τέτοια ειρήνη χωρίζει από τόν Θεό.

4. Η άποψη ότι όλες οι θρησκείες είναι ίδιες, είναι όχι μόνο εσφαλμένη, αλλά επικίνδυνη, τρομακτική, προδοτική, παγίδα θανάτου. Δέν είναι όλες οι θρησκείες ίδιες. Ναί μόν ότι υπάρχουν ομοιότητες στην όλη δομή των θρησκειών, αλλά όχι ότι όλες οι θρησκείες είναι ίδιες. Οι κάποιες γενικές θρησκευολογικές αρχές δέν εξουδετερώνουν τις τεράστιες θεολογικές και δογματικές διαφορές. Ποιά άλλη πίστη – εκτός της Ορθοδοξίας – κατέχει τή θεολογία του Συμβόλου της Πίστεως; Ποιά πίστη διδάσκει Τριαδολογία, Χριστολογία, Πνευματολογία, Εκκλησιολογία, Ιερά Μυστήρια, Ανάσταση νεκρών και Ανάληψη; Ποιά πίστη έχει Ιδρυτή και Θεμελιωτή τόν αναμάρτητο Θεάνθρωπο Λυτρωτή και Σωτήρα του κόσμου, Σταυρωθέντα και Αναστάντα και πάλιν ερχόμενον κρίναι ζώντας και νεκρούς; Ποιά πίστη έχει τήν ασύγκριτη, τή μοναδική και ανεπανάληπτη ηθική διδασκαλία του Ορθοδόξου Χριστιανισμού;

5. Στούς διαθρησκειακούς διαλόγους δέν μπορούμε να έχουμε κοινή βάση. Αγάπη, η οποία δέν προκύπτει από τό μυστηριακό Σώμα της Εκκλησίας και δέν τροφοδοτείται απ'αυτό – γιατί μόνο στό ίδιο Σώμα μπορούμε να έχουμε αυτή τήν αγάπη – δέν είναι αγάπη. Όταν λέμε σ'ένα Μουσουλμάνο ή σ'ένα Ιουδαίο ότι πιστεύουμε στόν ίδιο Θεό, δέν τόν αγαπάμε. Γιατί, αφού λέμε ψέμματα, δέν μπορούμε να τόν αγαπάμε. Η αγάπη πρέπει ν'αληθεύει. Νά μιλάμε μαζί τους εν αγάπη, ναί. Νά τούς πούμε, όμως, ότι δέν γνωρίζουν. Όχι να τούς λέμε εκ των προτέρων «ξέρετε, στόν ίδιο Θεό πιστεύουμε». Αφού είναι εχθροί του Θεού. Αυτό ισχύει και για τούς Μουσουλμάνους, που λένε ότι ο Χριστός είναι ένας προφήτης, δηλαδή κτίσμα. Τό ίδιο που έλεγε και ο Άρειος.

6. Η άποψη ότι τό Ισλάμ, ο Ιουδαϊσμός και ο Χριστιανισμός είναι μονοθεϊστικές και αποκαλυφθείσες θρησκείες είναι κι αυτή εσφαλμένη. Δηλαδή, ο Θεός μάς κοροϊδεύει. Σ'άλλους λέει ποιός είναι και σ'άλλους δέν λέει, απλώς, κάτι διαφορετικό, αλλά λέει ακριβώς το αντίθετο. Δηλαδή, αποκαλύπτεται ο Θεός στην Π.Δ. και μάς λένε οι άγιοι Πατέρες, οι οποίοι βιώνουν αυτή τήν παρουσία, ότι είναι ο άκτιστος, άσαρκος Λόγος. Ο ίδιος ο Χριστός είπε ότι αν διαβάσετε τόν προφήτη Μωϋσή και δέχεσθε αυτά, που λέει ο Μωϋσής, πρέπει να Μέ δεχθείτε. «Περί γάρ εμού εκείνος έγραψε». Οι Ιουδαίοι, όμως, δέν Τόν δέχονται. Δέχονται το Ταλμούδ και την εωσφορική Καμπαλά, όπως και οι Μουσουλμάνοι. Όχι, δέν είναι εξ αποκαλύψεως θρησκείες τό Ισλάμ και ο

⁷³ Ρωμ. 12, 18.

Ιουδαϊσμός. Διότι, ο Θεός δέν μπορεί νά ψεύδεται, ούτε νά μας κοροϊδεύει. Όταν αποκαλύπτεται, έχουμε εμπειρία αυτού του γεγονότος.

7. Ο Οικουμενισμός επιδιώκει τήν διαθρησκειακή ενότητα, μέ τήν προβολή της όντως δαιμονικής θέσεως ότι ο Χριστός δέν είναι η μόνη οδός σωτηρίας, η ζωή, τό φώς καί η αλήθεια· κι άλλες θρησκείες είναι οδοί σωτηρίας, ώστε στό τέλος νά επιβληθεί η πανθρησκεία του Αντιχρίστου στά πλαίσια της Παγκοσμιοποίησεως καί της Νέας Τάξεως Πραγμάτων. Οι πυκνούμενες και ενισχυόμενες από Χριστιανούς ηγέτες καί μερικούς οικουμενιστές Ορθοδόξους, διαθρησκειακές συναντήσεις καί οι διαθρησκειακοί διάλογοι έχουν οδηγήσει σέ ανεπίτρεπτο συγκρητισμό, αποτελούν άρνηση του Ευαγγελίου καί προσβολή των Αγίων Μαρτύρων, Νεομαρτύρων καί Ομολογητών της πίστεως, των οποίων τό μαρτύριο καί η ομολογία υπέρ της μοναδικής αληθείας χάνουν πλέον κάθε νόημα, μεταβάλλονται δέ καί αυτοί σέ ανοήτους «φουνταμενταλιστάς»⁷⁴.

8. Μέ κάθε ειλικρίνεια, ανιδιοτέλεια καί μετριοπάθεια υποστηρίζουμε ότι δέν είμασθε κατά των διαλόγων μεταξύ Ορθοδόξου Εκκλησίας καί αιρετικών, ετεροδόξων ή ετεροθρήσκων, αρκεί οι διάλογοι αυτοί νά στηρίζονται σέ σωστές εκκλησιολογικές, θεολογικές, ποιμαντικές αρχές καί δόγματα, δηλαδή στίς ορθόδοξες νηπτικές, ησυχαστικές, φιλοκαλικές, παραδοσιακές, χριστοκεντρικές, αποστολικές καί πατερικές αρχές καί δόγματα.

Λέγει ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος ότι η θεολογία μπορεί νά ασκείται ορθοδόξως, πατερικώς καί αποστολικώς, πρώτον, από αυτούς που έχουν φθάσει στή νηπτική θεωρία-θεοπτία του ακτίστου Θείου Φωτός, δεύτερον, από τούς έχοντας τόν φωτισμό του Αγίου Πνεύματος καί, τρίτον, από αυτούς που βρίσκονται στό στάδιο της καθάρσεως της καρδιάς τό μετριώτατον. Ο θεολόγος πρέπει νά ακολουθεί τά στάδια της καθάρσεως, του φωτισμού, της ελλάμψεως-θεωρίας-θεοπτίας. Διαφορετικά η θεολογία γίνεται δαιμονική, σύμφωνα μέ τόν άγιο Συμεών τόν Νέο Θεολόγο.

Ταπεινώς φρονούμε ότι στόν Ορθοδοξο-ισλαμικό-ιουδαϊκό διάλογο θά πρέπει νά στέλνονται θεολόγοι (κληρικοί, μοναχοί καί λαϊκοί), οι οποίοι νά εκφράζουν τήν ευσέβεια της λατρευούσης Εκκλησίας, τήν ευαγγελική καί πατερική αλήθεια. Νά εκλείψει μεταξύ των Ορθοδόξων η τείνουσα νά επικρατήσει αρχή της περιεκτικότητας, δηλ. η συνύπαρξη στήν ίδια Εκκλησία μελών της πού πιστεύουν διαφορετικά ή καί αντίθετα δόγματα. Νά εξοβελισθεί τό ουμανιστικό πνεύμα, πού επικρατεί καί θυμίζει τόν δυτικό Βαρλαάμ. Οφείλει ο διάλογος νά οδηγεί τους Ιουδαίους και τους Μουσουλμάνους στή μετάνοια καί τήν αποκήρυξη της πλάνης τους κι έπειτα στήν «ενότητα της πίστεως καί τήν κοινωνία του Αγίου Πνεύματος», δηλ. τήν «εν Χριστώ» ανακαίνισή τους. Τέλος, οφείλουμε νά διαλεγόμασθε οι

⁷⁴ ΠΡΩΤΟΠΡΕΣΒ. ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΖΗΣΗΣ, *Διαθρησκειακές...*

Ορθόδοξοι μέ ελικρίνεια ως αυθεντικά Ορθόδοξοι, επειδή αυτό απαιτεί η ευθύνη μας απέναντι στον Θεό, την Εκκλησία και τον κόσμο.

9. Ταπεινώς φρονούμε ότι στην εποχή μας δεν χρειαζόμαστε πανθησκειακούς ναούς, αλλά Ορθόδοξους Χριστιανικούς ναούς, οι οποίοι έχουν τόσο πλούσια θεολογική νοηματοδότηση. Δεν είναι αναγκαίο το άνοιγμα προς την πανθησκειά, αλλά η παγκόσμια μετάνοια προς την αγία Ορθοδοξία.

10. Όλα τα παραπάνω τά γράφουμε μέ πόνο καρδιάς και όχι από κάποια προσωπική εμπάθεια και μίσος προς οποιοδήποτε πρόσωπο. Τό κίνητρό μας είναι ανιδιοτελές. Ενδιαφερόμασθε μόνον για την Αγία Ορθοδοξία μας, μόνο μέσα στην οποία έχει ο άνθρωπος σωτηρία, και δέν αντέχουμε κι άλλο νά την βλέπουμε προδομένη και διασυρμένη ακόμη και από Ορθόδοξους εκκλησιαστικούς ηγέτες και θεολόγους. Οποιοσδήποτε μπορεί να έχει την άποψη και τή γνώμη του και να την κρατά για τον εαυτό του. Όχι, όμως, αντίχριστες και αντορθόδοξες θέσεις νά προβάλλονται επισήμως ως θέσεις της Ορθόδοξου Εκκλησίας. Προσευχόμασθε νά φωτίσει ο Κύριος ημών Ιησούς Χριστός τούς μέν Ορθόδοξους, που είναι μπλεγμένοι στά δίχτυα του Οικουμενισμού και του διαθησκειακού συγκρητισμού, νά μετανοήσουν και νά εγκαταλείψουν αυτήν την παγίδα του Διαβόλου, τούς δέ πεπλανημένους αιρετικούς, ετεροδόξους και ετεροθρήσκους να επισυναγάγει δια της μετανοίας και αποκηρύξεως της πλάνης εις την Μία, Αγία, Καθολική και Αποστολική, Ορθόδοξο Εκκλησία. Για να πετύχει ο μέχρι τώρα αποτυχών θεολογικός διάλογος μεταξύ Ορθόδοξου Εκκλησίας, Ιουδαϊσμού και Ισλάμ πρέπει και αλλάξουν εκ θεμελίων οι θεολογικές προϋποθέσεις και τά κριτήρια του διαλόγου αυτού και να τεθούν νέα κριτήρια, τά οποία να βασίζονται στην πλούσια δογματική, λειτουργική, ασκητική, ησυχαστική, νηπτική, πατερική και ιεροκανονική θεολογία και παράδοση και Εκκλησίας. Σημασία έχει να ακολουθούμε όλοι ταπεινώς τους αγίους θεόπτες Πατέρες της Ορθόδοξου Εκκλησίας, της Μιάς και μόνης αληθινής Εκκλησίας, οι οποίοι Πατέρες είναι οι μόνοι απλανείς και διαχρονικοί διδάσκαλοι της οικουμένης και οι παγκόσμιοι πνευματικοί άνθρωποι.

Εκ της Ιεράς Μητροπόλεως